Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

Шинарин.
21
февраль
№ 22 (4347).
Мах 2 кап.

СЕРЛАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парти Нохч-Гlалгlай обкома Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

Арадувла 1923 шера дlа

МАО ЦЗЭ-ДУНЕИ ЦУН ГРУППАИ АНТИСОВЕТСКИ ПОЛИТИКАХ

Дlадахеча ухх ах бlаь шера вай партен вай халкъен цкъа лайна lе хlиттадац мостагlал дола низаш азамий исторе чукъ этара хьалхарча социалистически пачхьалкхенах ирратlча тайпара гlертар. Цхьабакъда, нагахь санна Советски Союзе духьале тlемаш хиина хилаш, духхьал герзацара агресси хиина ханаш юккъера дlаьхьача, эла йиш йолаш да, хlинцалка цуьна духьала цlаккха а лелаьаш Китая хlакхарча кулгалхоша йоаржаьр санна дорла кампани дьина.

КПК кулгалдеча группировка лелаю политика бахьан долаш советско-китайски гlулакхаш ирдалар ший истори долаш да. Хlаьта из социалистически мехкашта, вежарашка йолча партешта, дуней ерригача общественноста дикх а доаз. Иштта шерра йовзаш я цу лоархlамерча дешах йола вай партен Советски правительстван позици е. Вай ларрагlен тlаrlерттан чакхбаьхаб Китайцара гlулакхаш лертlадахара тlаберзабаь никъ, юха а доттагlален цхьана гlулакхаш лелахарен навкъа тlа довла а гlерташ, долла хlама даьд вай шин мехкен партен империализмана духьала лоаттабеча къовсаме, эггара хьалха американски агресси турпаленца юхаеттыш латта вьетнамски халкъ хьалладара гlулакхаш чакхдоаха хlамаш цхьан бартаца вlаштlехьдахара.

Цунах латт политикап экономикан даькъе цхьана леладу советско-китайски гlулакхаш дегlакхувлара хьадда навкъаш чакхдахарах, пачхьалкхен навкъага гlолла санна, иштта партийни навкъата гlолла а гlулакхаш товдарга бода никъ хьабеллаpгболаш йолча переговорехь вlашагlкхетарахь лаьца тийнача КПСС ЦК-ан Советски правительстван дуккхача предложенейн инициативайн маlан. Цунах латт КНР законии хьаштий дуней арене галахара, кхьича социалистически мехкашка а санна Китае социализм хьалъяра аьттув болашагlа дола хьалаш lалашдара хувца ца лууш тlаерзаяь йолча вай политика маlан. Цунах латт, юххера а, вай парти садетташ хилара, кхьиеттел китайски кулгалхой бlаргагуш долча мостагlалца гlертташехьа а, вай оагlонгахьара гуччахьара полемика леладе ца тугаш вай дукха ха яьккха хилара бахьан.

Цхьабакъда, ховш мадарра, машари барти вlашlтlехьбалара бакъахьара лоlам эш цхьан оагlонгахьара йиша а ца lеш, шиина а оагlонгахьара. Хlаьта мишта бар Мао Цзэ-дунен пуй группировкан лоlам? Ховш мадарра, гlулакхаш тоадара тlаерзаьб йола вай партен правительстван ерригa предложенеш дайм юхатетташ хиннай — цу тlа а ха дlа ме йоа гlожагlчен эхь доаначен тайпара. Хlаьта Пекина политика тlа-тlа дукхагlа мостагlал совдоахаш яр. Кхыметтел интернациональни декхарон событей ерригача логикон, барт вlашагlа ца кхеташ дола дешаш юстара а кхайса, империализмана духьала вlагlулакхаш цхьана чакхдахара вlашагlкхетанзи дарг ца хилар хьалхадолхаш хиннича моттиге в, масса тайпара хьаьдаталувцача бахьанех. Хьаштдале вlалла баьвэ доаш а социалистически содружестванен коммунистически боламан чухьа михьарбоахар шиб керттера ирал КПСС-ан Советски Союзан духьалъерзаяь бола къовсам. Мао Цзэ-дуна группа гуччахьа лаьцар СССР-о кхыча социалистически мехкашца цхьана дуней социализма революционни болама, массане а юкъарча машара хьашташ лорадара леладаь арахьара политически гlулакхаш хададанза юкъахдахара тlаберзабаь никъ коммунистически кортамукъален болам а дуней халкъашта юкъера демократически организацеш а вlашагlъяхара тlаберзабаь никъ. Цул а совгlа Пекина тlа-тlа чlоагlагlа леладе яьлар кхин социалистически мехкаштех коммунистически партиштех духьалара тайша балхаш, цар чурча гулакхашта юкъе а гlерташ, дуккхача партешта юкъе барт эгlабеш йола шоай группаш вlашагlа ехкаш.

Маоцзэдуновски кулгалхой антисоветски группа политика коммунистически боламе довзоил чухье идеологически барт вlашагlа ца кхетара, дискуссей белгало хетаргйола ха. Из группа, КПСС-ен вежарашка йолча кхыча партейн навкъах гlертарах кхоачам це беш, гуччахьара политически къовсам лоаттабе йолаенай вай мехка, вай партена, вай халкъа духьала. Соьхха аьхки КПК ЦК XI-гlа Пленум хиннячул а «культурни революци» эшаш яр йолаенначул а тlехьагlа эшаш керд ханна кlеренагlча фадениа кердача баьлар из къовсам. Къаьстта чlоагlа ирбенкаб из, ховш мадарра, укх тlеххьарча хана.

Маоцзэдуновски кулгалхой антисоветски гlулакхий керттерча лостамех цаl — из я меттаклаьлей пропаганда. Цо эгlазалца хярцахьа боах Советски пачхьалкхено хlара шел боаккхамашарен социализман хьаштий ечa йоанхоно хьалхабаьккха арахьара политически гlа. Вай халкъан цул партин шоай низ маккхоча бlехьа гlерт Китая кепайоазувн радиостанцеш. Цул а совгlа дуккхача бетташ ка советски халкъага кхайк китайски пропаганда хlаизара строй дlаяккхара. «Цlеча майдан тlа Мао Цзэ-дуна байракх йоглара», хlана Мао Цзэ-дуна Китае чуйоллаш латтачун хьисапен иззадорги йола «керда порядок» СССР-е оттаира из тlа а хьехаш.

Багара йоагlача lаьарга диллача ший бlехача гlулакхашка диллача хьалхагlа дlаяхача моллагlча хана вай партен вай халкъен мостагlаша мел леладаьча гlулакхел а тlехьавна хари пропаганда ярах кхоачамбаь дуеаш дац, бакъдар аьча, гlулакх. Гуччахьа антисоветски гlулакхийн провокацейн наькъа тlа эттаб китайски кулгалхой. Цар шоай доркхал тlаерзаяь объект хилар Пекинерча советски посольствах. Дукха ха йоаццаш цул доазонна гонахьа вlашагlъеллача кердача вакханале ши кlира совгlа ха яьккхар, посольства персонало болх бара вlалла ла йиш йоаца хьалаш тlаоттадир. Кхыметтел эггара реакционнегlа йолча правительствашa а нагахьа ца теллнеча тайпара эхь доадаь хlаизара дуней халкъашта юкъерча бокъон боеранаши гlулакхаши телхаду китайски lаьдалаша.

Цу тайпарча провокацей «географи» хlинца дикка шерденнад. Мао Цзэ-дуни цуьна гонахьаре гlоен политически хулиганства хунвэйбинашен методаш дуней халкъашта юкъерче йоагlе хьарах бола шоай авантюристически кхерам малотта кхоаччаш ба гlерт. Пекинерча хьеструхнех лакхаш бола китайски викалаш антисоветски довнаш хьеде гlийртаб Ханое, Париже, Багдаде, Алжире, Пхомпене, кхыча городашка. Цул а совгlа, провокацех цаl чакхйоанцхаргйолаш моттигена меттел хержар Москве, хlаьта Москве — берригача къахьегамхошта еза йола моттиг — Цlе майдан Ленина Мавзолейн.

Бокъо йолаш леладеча цу селлара дуккхача гlулакхашта хlара декна тlадеттаду кердадараш. Белгалъяьхача кхоачам болаш я советски гражданий дезал цlебоагlача хана Пекински аэродроме хунвэйбинаша леладаь бlаргапа дайкача тайпара во гlулакхаш. Москвана — Пекина юкъе лелача машиниаькъа составашка гlулакх деш йолча советски поездий бригадашна эгlазая тlехь леладаь гlулакхаш санна йола факташ. Китайски провокацейн сийдоацарийн объект а хиле дlаотт вьетнамски халкъа турпалерча къовсама новкъостал ле Китае гlолла Вьетнаме йода советски персонал.

«Халкъ эгlаздахад» аьнна хетийта гlерт Китая хlаизара кулгалхой, этташ заэрашl нах антисоветски къамалаш дара юкъе а уваш, СССР-е цlий lоухийташ етт» яхаш. Маоца оагlув бараша дувцача доацарашца уж lеха а беш. Цу гlулакха тlаберзабаьб тахан Китая ерригача пропагандистски машина болх. Цо шийтара хьадаго а лупаш Москверча китайски гражданашта духьала леладаьд яхаш деша ра лента дукхагlа дlоц «ца деза тайпа аккача гlулакхех» дола доацараш, кхувш боагlарийн кагирхойн товбаш бlаргашта бlаргагуш хьалхьею «Шийнах цlий» аьнна лозунгаш а хийца, «цlийцара декхар хьатоаллита» дlадехарга яхаш кхераш тlа а тувсаш. Цхьабакъда, хунвэйбинаштен цзаофанештен тlехьашка а лечкъаш къайлабаха могаргдац кагирхой гlулакхашта тlахьожам лоаттабеши лостам телеши болча, хlаьта долче партена хьалхара биэза бехктоккама болча а провокацей бокъенна болча организатораштa.

* * *

Китайски лелатедаша йоаржаьча антисоветски кампанега хьажаш болча дерригача дуней тlерча дуккхача наха цхьаккха дича в кхетаде магаш хlанз из вlашагlъехкараши хьалхеараши империалистеш, а боацаш, капиталистически пачхьалкхе а йоацаш, шоаех коммунисташ лоархlаш бола политикаш хилар. Из гlулакх белгала тамаш йолаш кхетаде хала долаши да. Цулуьа дукхагlа а лоардоляшн хlане да иу яхача пекински парадокса бахьанаш малагlаш да хар.

Мича кхача гlерт Советски Союзарча мостагlала кампани вlашагlъехкараш?

Факташа йоах тахан Китая политикана лостам телаш болча наха лаьрхlад СССР-ана мостагlал хургдолча уйлаеца китайски халкъ хьалкхдаь ца lеш, советско-китайски гlулакхаш дlахо яхы доаув доаццача дlакхоачадеш ирде а. Хlаьта юххера а — бокъонца уж хадаргдолча гlулакх дlакхоачаде а. Цхьабакъда, цу тайпара гlа баккхарах хиннача хlамашта хьалхара бехктокхам шоаш тlабаргта кхераш. Шоай гlулакхаш дуккхьал чакхдаха лоархlабаш уж, Советски Союз дlахадаргйолаш цlур юкъеболла гlерт дуней общественность lехаир, китайски халкъ lехадар духьа, советско-китайски гlулакхаш ирдалара бехке яр маоцзэдуновски группа а йоеваш, вай мохк ба аьнна из тешаде гlерт. Цунах латтар, белгала аьнча укх деннош Пекине хийнача антисоветски митинге Чжоу Эньлаен Чэнь И дайта къамагий маlан.

Цуьна дуззаденна цхьаьнхо латтар доагlа: иштта вlулакхаш ирдалар Мао Цзэ-дуни группировкана сенна эш фуд ио дерхlар? Цу хаттара дола жоп лахо деза хlаизарча китайски кулгалхой ерригача националистически великодержавни политикашра.

Массехк шу хьалхагlа а тlехьа гучадаьннадар, цу тайпарча политико марксистско-ленински партешцара, эггара хьалха КПСС-ацара гlулакхаш ирдалза ца йоалача маоцзэдуновски группа кхоачавергйолга. Националистически великодержавни наькъа тlа эттача цу группо къовсам болабир социалистически лагерп дуней революционни болам шоай хьешташта дlакарабахьар, марксизмах-ленинизмах дlахадаре маlан долаш бола шоай политически никъ цlерах хьоарчабар духьа.

Вай парте дуней халкъашта юкъера авторитет лакха хилар, ленински коммунистически боламе цхьатерраршa бокъонийн вошален ларда тlа леладу гlулакхаш бахьан долаш цо дерригlа лоаттабу къовсам — из да китайски лидераштa шоай великодержавни уйлаш кхоачашъяра йола керттера духьале КПСС-ах хетаяйтар. Кхетадеш ба, вож социалистически мехкаш, вежарашка йола партеш, берригa революционнийн кортамукъален болам шоай националистически, великодержавни хьаштий мукъахь хилийта гlерташ болча китайски кулгалхоша фуннагlа-моллагlа даь а Советски Союза, вай ленински парте юкъlаржъергйола никъ лаьца хилар.

Иштта мара шеко йолаш яц хlанзарча китайски кулгалхой антисоветски политикан пропагандан юкъерчал доацаш долча бахьанех цаl китайски халкъо лоча эшарашен халонаштен тlера. Китая чурчен арахьарчен политикерча lалаьмате дукхача гlалаташтен юкъахдусараштен тlера китайски халкъа терго дlаяккха гlертилга хиларах йола факт а. Мадарра аьнче, ухааза хайна гу къаьнара тишъелна, цхьаккха принцип йоацаш, банкротство а хиле бусача дерригача политикантий прием. Нагахьа санна гlулакхаш тlа-тlа вогlа леладаш хуле, нагахьа сойна цар политически акци цаl шоллагlчоа тlехьа хlалах хулаш хилча, цу тайпара болча нала шоашта йола алха цаl мара йоаца гlоале цу дерригача цатоамех бола бехк «мостагlашта» «чурчарна» сейна, иштта къаьстта а «арахьарчарна» а дlатlа буллиэгах. Бокъонца цу принципах лелаш ба тахан пекински лидераш а.

Цхьа бахьан доацаш вlалле а дац Советски пачхьалкхенжен КПСС-ан духьаларча политически тlем тlа цар эггара хьалха кхоссаш дола тера балийна цlа хеза «бокха гlа баккхарен» «халкъа коммунаш» никъ юкъахбисса дукха ха алалехьа кхесса хилар. Чурча политикера аьттув беха гlулакхаш дукхагlа хьагуча ме дуза, мохк хийрабоахаш хиннача КПК кулгалхой арахьара политически никъ юкъахбисар шеррагlа гуш ме хул дукхагlа кхоккалора антисоветски кампани. Уж lилмак социализма принципашта дукхагlа гаьна ме боаж, чlоагlагlен тlагерттагlен хулар иштта хийрайоалаш яр Советски Союз я, «революце хьешташ доххар» «капитализм юхаоттаер» вай мохк ба яхаш йола Пекина пропаганда. Дукха ха алалехьа китайски пропагандана юкъе йолаелар бокъонца националистически а кхьиеттел расистски а эшараш. Советски Союзагара территори дlа яийха. КПК кулгалхоша лерхlар китайски халкъа юкъе шовинистически уйлаш кхи а дукхагlа а йоаржае. Массе тайпа антисоветски гlулакхаши провокацеши кхи а дукхагlа тlа а етталуш дlайолаелар меттаклаьлей пропаганда. Шоашта мел могача тайпара китайски халкъа гобаьккха мостагlий ба аьнна а хетадолийташ, националистически ларда тlа из кхотаде гlерт пекински доалдераш мехка хьалхашка латтача реальни проблемашта тlера къахьегамхой уйла дlатувлае. Мао Цзэ-дуни цуьна тlехьа лестараши тlема-бюрократически диктатура бекказа яккха гlерт.

Укх тlеххьарча хана тlа-тlа дукхагlа хьалхарча плане йоалаш латт Пекина цхьаькха цхьа лоархlамера политически мотив а. Тахан бокъонца гучадаьннад Мао Цзэ-дунеи тlехьа латтарашек тlаrlертта а мамогта а чакхбоахача чурча политически наькъа маlан. Мадарра аьнча из я китайски халкъа карагlдаьккича социалистически хlамашта эш йола фронтальни наступлени, цу цхьан ханна социализма идеалаш шоаш цхьаккха эхь ца хеташ тlехьеш а lохьекхаеш а. Цу тайпара политика къайлахьар, «идеологически» бакъьвь лlерттаир духьа йийцад пекински доаллерашта бокъонца социализм хьалъеш долча мехкех дорха гlертилга, йийцад бокъонца марксизма-ленинизма хьехама, lилмай социализма идеалий леррагlа йолхача партеех меттаклаьлаш дувцилга. Партенен халкъан юкъе низкъала къовсам латтача хьалашка Мао Цзэ-дуна группана цу тайпара меттаклаьлеш ийцар духхьал lаьдал ший бе доллар духьа лоаттабеча къовсама. Мао Цзэ-дун кхы lаьдале керте лоаттаургаьцар цу тайпара меттаклаьлеш ца дийцача. Советски Союзе коммунизм хьалъеши кхьича мехкашка социализм хьалъеши хилара шешийца хьегуча доакъх из наькъа тlара ваьнна хилар, цун политически наькъа банкротство хиина хилар.

Шеко йолаш дац, масала, Мао Цзэ-дуна хьоаяь экономически авантюраши бахьан долаш китайски кулгалхой, мадарра аьнча, Китай экономически дегlакхувлара план йита, социализма материально-технически база хьалъелга дита, къахьегамхой вахара боарам лакхбара тlаберзабаь никъ гуччахьа дlакхосса бийза хилар. Цу хьалашка, экономика хьалъяр, халкъа вахар тоадара йовхо яр, мадарра аьнча, «антисоциалистически», «буржуазни» гlулакх да аьна хьа а кхайкадаь хьелах дикал хетийта гlертарал дикагlа хlама корадаьлац пекински доалдерашта. Теоре даькъе башха къахьега ца дезаш бакъахь дlаоттаьй на верси маоцзэдуновски цитатай («Производство дикха хьоккамаш дехо гlерта, вахара лоагlгlа боарам тlа латта». «Къел — из дика хlама я», «Берригa нах бlаьхий хиина ха дага йоха увзара я», и. кх. дl.), эргlанара обойма марксистско-ленински lилмана духьала а хийца. Цхьабакъда, дуккхе социализма практика социализмах йолча цу тайпарча установкаштеи уйлаштеи ерригa а духьала хилар китайски кулгалхоша меттаклаьлей кампани йоаржаьй СССР-ан кхыча социалистически мехкаштен духьала, экономически прогресс бахьан долаш, халкъа вахара боараии культурен лаккхар духьа цар лоаттабу къовсам «ревизионизм», «экономизм» я, кхьиеттел «капитализм юхаоттаер» да аьнна хье а хкайкебаь. Советски Союза экономически толамаш доккхагlа ме хул, советски наькъа вахар дикагlа тоa ме лу, шоай къаьсттача наькъе кхел баьхьан долаш чlоагlагlа ме хул Мао Цзэ-дунен цун группан кхерам. Китайна шийна чухье а чlоагlагlе ма хулий цу наькъе оппозици. Хlаьта, долче, дорхагlа хул СССР-ах дувца меттаклаьлаш. lоадалагlа хул антисоветски провокацеш.

Нийсаморт ала доагlа КПК кулгалхошта хьалхашка уттаха кхыча проблемах а. Тlа-тlа дукхагlа чlоагlлуш йоагlа оппозици шоай политикана духьалаьянначул тlехьагlа цар репрессей, низаш доре дорха кампани йоаржайир кхы тайпе уйла йолаш мел бараштa духьала. Нисел деш бола маоцзэдуновски гlоара юкъера «теоретикаш» законех довдаш, бокъо йоацаш, низаш деш шоай партена а болалой, ахархой, къахьегача интеллигенце дукхача эламашна а шоаш леладу гlулакхаш пролетариата «бокъонце йола» диктатура я, «бокъонца йола социализм» я аьнна хьакхдайкаде гlертар. Цхьабакъда, цу гlулакха юха а Советски Союзан ленински новкъа — социалистически демократи дегlакхувлара, законность чlоагlъяра, дерригa общественни пачхьалкхени гlулакхаш къестадеча юкъе къахьегамхоша лоаца накъа шердара новкъа долхача социализма кхыча мехкахи меттаклаьлаш дувциилга йийшар.

Кхетадеш да, парте чухьарча вахара ленински нормаш леррагlа дегlакхувлаче, коллективни кулгалдара принципаш чlоагlъеш йолча, лаккхера дена лоха кхаччалца ерригача партийни организацешца леладеча гlулакхашка демократически хьисапаш бокъонца кхоачашдеча КПСС, кхыча коммунистически партей ерригача практико Мао Цзэ-дуна цун lаьдала кхерам хlана-хулийт а. Дукха ха ма йий маоцзэдуновски группо ший партена духьала наступлени эш латта. Китае lохьекхаьй парте чухьарча вахара эггара элементарни йола нормаши принципаши — партийни органаш хержилга, кулгалхоша партенен партийни организацештен хьалхашка отчет телга, партийни никъ гуччахьа бувцилга, и. кх. дl. Тувлорга, бокъонна корта беттарга дlаккхоачаьй Мао Цзэ-дуна культ личностa. Укх тlеххьарча хана «культурни революци» хьалха а йоахаш шеррача наькъаца лел эскарен кхерамален органийн новкъосталца маоцзэдуновски штурмовикаша партийни организацеш йохаелга, партийни кадраштa низам делген уж йоабелген. Из долла хlама бекказа даьккхар духьа, шоай цига лелаеш дола хlамаш кхыча коммунистически партей практикана нийсе ца...

(Чакхдолар 4-ча оагlо тlа).

БАРТ ТАЙНАЧА ДЕЗАЛА ЮКЪЕ

Сихха тlа боахаш йода пятилетка шоллагlа шу. Творчески низах товенна накъа йода вай Даьхе ший юбилейне. Дукха да ах бlаь шера советски наха карагlдийнна дуне цеппаккхаш дола гlулакхаш. Цу шерашка шоаш даьхача эггара доккхагlдолча толамех лоархl цар дlатlехьа чlоагlлуш латта дуккхача къамех латтача вай мехкарча халкъий доккхагlдоана доттагlал, къаьнача дуненна духьал лоаттабеча къовсаме пролетарски интернационализма ларда тlа хьахина советски халкъий идейни вомал.

Сийлахь-йоккха Октябрьски революци хиннача хана кlирашш беттаждар мостагlаша советски lаьдала йийкка ханаш. Россе дукхха къамаш даха моxк ба. Йоазар цар, гайна, е гlазза парна юкъе доацаш гlоеуттаргда, тlаккха большевикий lаьдал юхарга.

Цхьабакъда, Коммунистически партин массане а тешаш хиннай Октябрьски социалистически революце бокъонца социальни а къаман а маргlато йоаннйта халкъаш шоай лоlаме вlашагlа а кхийтта цхьа дезал санна дlаоттаргхиларах.

Историо хьахьоех мостагlаша дьаха дог эрна хилари Октябрьски революце сомадаьхача къамий доттагlал вай парте лийрхlача тайпара юкъарча Даьхен — СССР мостагlашта духьал лоаттабеча къовсаме чlоагlлуш хьадена хилари. Шоай опыто тешабаьб вай мехкара дерригача къамех бола къахьегамхой социалистически къамашта юкъе цхьабараш ца хилча мостагlчоа духьал етта а шоай экономикеп культурен дегlайоалае а вlаштlехьдарг ца хилара. Цунах къаьстта чlоагlа тийларах. Цу хьахь мехкара къамаш Сийлахьчар вай мехкара къамаш Сийлахьбокхха Дай-мехка тlом лаьттача шерашкен тlемо бохабаь боахам юхаметтаоттабеши.

Тахан ах бlаь шера Коммунистически парте хьайхленца советски халкъо хьабеначa наькъа итогаш ем, къаьстта тешаваш гуча да ленински къамий политика бокъонца кхоттьахьа хилар. Бlоахалга а шералга а диллача эзараш километраш йолдара бокъонца ба вай мохк. Бlаьнел совгlа къам да цига даха. Дерригаш а шоай лоlаме Советски социалистически Республикай Союзе вlашагlкхийтта уж, вежарий доттагlа да цаьна юкъе, хlара къам цхьа никъ хьежа дакъа а лоацаш цхьана хьалью цар коммунизм. Хlара къама хоа цхьа вахар. ший экономикей культурей дегlаяр. Бахача наькъа интернациональни хьалащ коммунизм хьалъяра программа кхоачашъеча вай ерригача хьамсарча Даьхено доахача толамех тийша делга. Цулуьа ше моллагlча къамах вале а эггара хьалха Даьхе тоагlа тlабохийт хlара советски стаг шийна из.

Советски lаьдал латтачa шерашка вай мехкарча къамий доттагlал чlоагlдалар, пролетарски интернационализма идеяш бокъонца котъеллар хьахьокхаш дола масалаш дукха да вай таханарча вахаре. Хьанзаргьа вай эlамига а доккха а итташ къамаш даха вай Къилбаседа Кавказ. Пачхьа йолча хана дукха доацаш халахетарашш уттар цар наь юкъе, хlана уж дар на юсаш дlадаьннал. Вежарий доттагlал, бохаргбоаца барт, цхьоагlо, вlаший новкъостал дар за хlанз Къилбаседа Кавказа къамашта юкъе латта гlулакхаш. Цхьана коммунизм хьалъеш да уж дерригаш а.

Доккхий да Къилбаседа-Кавказе даха къамаш — хlирараша, черкасаша, балкхароша, Дагестана халкъашa — шоай экономикен культурен дегlайоалаеча даьха толамаш. Советски lаьдал латтача шерашка довзаргдоацаш хувшадеинад цар мехкаш. Пачхьа Россе тlехьайнсача йистоех тоанна промышленность, бокхха механизироваьнни юрта йахам, лакха культура йола социалистически республикаш хиннай.

Вай мехкарча къамий кравшка хиина социальни, экономически, культурни хувцамаш хьалхьохкара кхвачам ба Советски lаьдал латтача шерашка Нохч-Гlалгlайче хиина хувцамаш дийцача. Йоваргйоацаш хувцаеннай из революци хинначул тlехьагlа, эхь теха беш санна товенна республика а хиина дlаттай. Ленина орден йоалл цlанэ цун байракха тlа. Пачхьа йолча хана цхьаккха а бокъо яцар нохчийн гlалгlайн, фунагlа дале а lаьдала даьв мегадар. Цар экономика, культура дегlайоалаяра гlулакхха уйла еш бацар пачхьа оттабаь хьакимаш. Iалаьмате йlаьхийча мехкдаьтта лоалдача моттигех пайда варварски эцар, сона пайда хилча гlоне буц мы уйла ухказа йоалар капиталиста, нохчийн гlалгlайн юрташка цхьаькха а промышленность яцар. Йlаьта культура? Из юнна езаш а яцар. Хlана аьлча берригаш а хlана бaп аьнна бола нах деша а ладе а ца ховш бар. Шина а къаман шоай меттала йоазув дацар, нагахьа йолча юрта мара яцар школа.

Кхы тайна да хlанз республикан латта гlулакхаш. 1913 шера ерригача пачхьа Россе денна хиннача дукхагlа мехкдаьтта делар вай республика Даьхенна соахка. Советски lаьдал латтача шерашка йоваргйоацаш дегlаенай мехкдаьтта чакхдоаха, машинашъяр, кхачан, кхыйола промышленность. Iалаьмате чlоагlа дегlаенай республике культура. Сих-ха хьакулаш боагlа нохчех гlалгlаех бола lилман болхлой, эзараш лаккхара а юкъера специальни а дешара заведенеш лаьа специалисташ ба промышленносте, юрта боахаме, культуран искусствам учрежденешка, кхычахьа балхаш деш. Ших lилмана тоххама институт, ших лаккхара дешар хьеха заведени, массехк юкъера специальни дешара заведени, профессиональни халкъен массехк театр, книжни издательство, дий республикански, 14 районни газеташ. Иштта да Нохч-Гlалгlай Советски Социалистически Автономни республика даьха толамаш. Уж даьхад республике промышленни предприятей, колхозий, совхозий, культура учрежденей дуккхача къамех болча нахах латтача коллективаша.

Ленгара декга дегlаухаш, чlоагlлуш латт вай мехкарча къамашта юкъера вежарий доттагlал. Сийлахьбоккхача Октябра юбилейна сийленна накъадаха кийчлуш вежарий республикаша чlоагlлу шоашта юкъера бувзамаш, шерду шоашта юкъера гlулакхаш, коммунизм хьалъеча хадланза вlаший новкъосталаш ду. Тралици а хиина дlаеттай Грознена, Махачкалана, Орджоникидзена юкъе дуккхача шерашка латта социалистически эхь. Дукха ха йоацаш Грозне партийно-боадаша актива собрани йолаш цlаькха а ихье бийхар грозненцашa Махачкалан Орджоникидзен къахьегамхой, хlаьта цу шинна а горела из тlахьехам къоабал а баьб.

Кортамукъен цхьатерра бокъонаш йолеи вай мехкара дерригa эlамига а доккха а халкъаш йохалургйоацача Советски Социалистически республикай Союзе кхота а денна цхьана социализм хьалъьяй, экономикен культурен дегlакхувлача доккхий толамаш даьхад, бокъенна котъьлийнай пролетарски интернационализма идеяш. СССР опыто хьахьекх дуккхача бlаьшерашка латташ дола къаман къоасталара социализм мел лоардош къоастадара хlам болаш я. Советски Союза лаккхаха айвьб дуней тlа интернационализм, халкъий доттагlлен, вошала, ниийсхон байракх. Вай доккхал ду найца цхьана машар, демократи, социализм бахьан къовсам лоаттабеча класса тlа гlоллдарча вай вежарашцара доттагlлен гlулакхаш шерлуш доагlаш хилярах.

КЪАХЬЕГАРГА ХЬЕЖЖА

50 ОКТЯБРЬ

Советий lаьдала 50 шу диллара сийна шерра лаьржача социалистически эхь юкъе а баха лаккхара къахьегама толамаш даьхаз Сунженски района XIX партсъезда цlерагча колхоза хьайбаш лелалераша. Пачхьалкхенга дулх доккхара шера план кхоачашъяьй цар. Заготскота приемни пунктаьлжа дlаденнад колхозхоша 5622 центнер дулх.

План кхоачашъярал совгlа пачхьалкхенга дохка хьайбаш тоадениа хилийтара бокха теркам тlабохийт колхоз. Из гуш а да. Колхозхоша пачхьалкхенга дехка хьайбаш тlехника тоадениадар цхьаларащ, хlаьта цхьалараш тоададарга диллача юкъера дар. Иштта, дика тоенна яр колхоза дулха лаьрхlа дlаенна хьаьхар в. Пачхьалкхенга дулха лаьрхlа екхача 499 хьакха хlарапе довал юкъера лаьрхlача цхьа бlаьн ах бlаьн килограмм дар, хlаьта 1156 хьакха хlараие довал 96 килограмм делаш яр.

Пачхьалкхенга дехкача дулхах 700 эзар сом доход хилар колхоза. Из къахьегама котале аккхар ерригача сваожашка дулха лаьрхlа кхоабича хьайбашта дика гlулакх дарах. Массайолча хана кхоачамхиллал комбикормаш, силос, кхыйола дегlа пайдане долатайт — тайпара доакъар лоаттадора колхозхоша хьайбашта.

Къаьстта дика гlулакх дарж хьайбашта Ибрагимов lусмана, Хачукаев Салаудина. Цар хьайбашта геттара дика гlулакх дарах дийнахьи буса 700 грамм дулх тlакхетар.

Кхы а лаккхара къахьегама толамаш даьхар хьоначa скотника Висхаев Залимхана. Цун lула юкъерча хlара бежана дийнахьи буса юкъера лаьрхlача 870 грамм дулх тlакхетар. Ший новкъостел дукха тlехьайусаш вацар къона скотник Болтукаев lаьла а. Дийнахьи буса 766 грамм кхаччалца дулх тlакхетар цуи lулаиа хийнача хьайбашта.

Хьайбашта тlакхета дулх совдаккхара дукха къахьийгад скотникаша. Аьхкийн гуратъеп хьайбаш дажача хана каст-каста хувцар хьайбаш лажа даьгlенаш, зооветеринарни бокъонаш хьежжа дика гlулакх дора. Хlаьта хьайбаш чусецачул тlехьагlа хьайбаш кхабара рационага хьежжа тайп-тайпара доакъар телар, помещенеш дика кийчйир.

Хьайбашта гlулакх дарга хьежжа да хьахиннар.

Советий lаьдала 50 шу дузача шера Даьхенна совгlат хургдолаш пачхьалкхенга дулх доккхара шера план 150 процент кхоачашъера лаьрхlад колхоза хьайбаш лелалераша.

А. АЛБАКОВ.

НОВКЪОСТАШТА ХЬОКХАМ ТЕЛ

Сабаре, цхьабакъда ший гlулакх довзачоа тара менгена сигах бесса басар хьоекхаш йоал кхалсат. Басар хьекхачул тlехьагlа сигала бессарча менге тlа лова маьлха эlакараш. Ма сийрда, ма хоза а дег-чу! Юстара а эле бедиме хьежаш латт из.

...Иштта цхьаннена тlехьа шоллагlбар хулаш хьахул уклаза цаl, итт, бlаь, эзар керда менги. Иштта хьахул «Металлист» яхача заводa № 1 йолча менгем деча-цеха маляра Нииниева Марема къахьегама праз. Маремах ала дукха да: из я коммунистически къахьегама ударник, горсовета депутат, балха воцалеш а массаза тlеххоачашъю цо.

10 шу хьалха 1957 шера Марем «Металлист» яхача заводе балха еача хана цун яцар цхьаькха говзал. Хьинар а низ а ца кхобеш къахьегa дийзар коммунистически къахьегама ударник яха цlи яккхара. Дикагlен ховагlен мел хила дог на lабаш ду цо деш дола менгеш. Ниниева болх бу моттиг а хул ше нув а хьенхе цlенийна порядок болаш. Хlаьта болхлошта новкъостал эшача хана «иштта хьаце деза», аьнна ца lеш, гlо эшаче вешар дикагlа кхетаргболаш ше дlа а этте хьаду цо ле дезар.

Заводе санна цlагlа а в Марем дика цlен-нанен дезала боча нанен. Ирзе елакъеж Ниниева Марем, ший къонгех дувпача хана. Цун воккагlа вола воl Казбек Ленинграде аспирантуре дешаш ва, эlамагlвола Назарбек мехкдаьтта техникуме а яьккха Минволе болх беиш ехьа дlахо дешаш ва.

Заводе дикагlа йола болхло лоархlаш, общественни болх дика дlахьош, тешаме новкъост я Ниниева, оаш цунах бlаьхача бенаица новкъостала.

А. ТАМИНЦВ.

Шоллагlа бутт ба «Электроприбор» завода коллектив планированен экономически стимулированен кердача хьалашка болх беш йола. Дика да хьалхарча бетта даьха толамаш: тlехьалхарча бетта даьха толамаш: тlехкоачашъяьй товарни продукци арахецара декхар, планал 2,5 процент лоархlа да продукцега хlоаахар.

Коллективашта юкъерча социалистически эхье хьалхе латт №№ 1, 4 йолча цехий коллективаш. № 1 йолча цехе дукха ба дика къахьегаш. Царна юкъе ва укх сурта тlара слесарь-сборщик Горин Иван. Хадданза тlехкоачашъю цо ший балха нормаш, дешаш ва политехнически техникуме.

Н. Плиева сурт.

МЕХКДАЬТТА КIЕЖ

Кхыча промыслашта гаьна вестар ула Халн-Корт старогрозненски мехкдаьтта майда. Халагlа да уххазара балха хьадаш а, бакъда, моллагlча халонашта духьалъоттаургйолаш я КПСС XXIII-ча съезда цlи делаеш йолча коллектива участок. Дукха ха йоацаш хаиал хьалха балха юкъейоалайир бурундетторашa цхьаькха керда скважина. 3500 метр кlоаргал йолча скважина чура тахар мелоаи мехкдаьтта нир бола кlеж.

Графикал хадданза хьалха юлаш тахар бурув Ковалев Кирилл керте латтача бригада коллектив. Иштта сихех дикен дир хьалхара балхаш скважина тlа болх бе йолаенначa Носов Иванa кулгалдеча мехкдаьттахой коллектив, цу юкъе Муродин Николай, Саницев Александра, Пронов Михаила, Гашин Николая, кхычар. Дийнахьи буса а скважина тlара дlабовлаизар уж дерригa вlаштlехьдаьнна дlаоттадча.

Керда № 50 йоха скважина болх беш я.

А. ТИЩЕНКО.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Дикача къахьегама толамашца дlадолладаьд юбилейни шу Чишкерча хьун завода коллектив. Январъ бетта план 150 процент кхоачашъяьй. Планал совгlа арахийца продукци эзараш соиий маьха я. Укх бетта а иштта дика къахьег завода болхлоша.

Царех ва крановщик Султухаев Хала. Цун крана новкъосталца заводерча дуккхача халача балхашта механизаци яьй. Масала, мукъ тlаботтара тlера lобаккхара балхаш, херх кхоихача хьу дlатlаяхьара балхаш не ду. Цу гlулакхо дикка хийхъяьй къахьегама овсарле.

Заводе арахеца паркетни планкаш, мебельни деталаш, пиломатериалаш, вай республикерча гlишлошъераша, мебельщикаша, обувщикаша чlоагlа хоатташ я. Цар хьашташ дlаза кхоачашдара арахеца продукци дукхагlен дикагlен хилийтара чlоагlа къовсам лоаттабу цеха болхлоша.

Дуккхача хана хога гlирс хьабеча эша колодкаш кулгашца хьайора. Из бахьан долаш доза яр къахьегама овсарле, дукха хьу йоьра отходашка дlайолхаш. Хlанз цу халача операцена механизаци яьй. Цу гlулакха лаьрхlа дlаоттаьй станок. Цига болх беча Эльмурзаев lабдул керте латтача бригада къахьегама овсарле кхоачадалаьдар, дукха хlеангагlа хилар отходаш. Бригадо хlара сменах нормаш 120—125 процент кхоачашъю.

Иштта дика къахьегаш я заводе Акмаза Леча, Джамиев Шамсуди, Загаев Ахьмад керте латта комплексни бригадаш. Октябра цlей сийна къахьегама вахте эттача завода коллектив корпусам кулга дента кхачаленъа хьалхарча кварталa план кхоачашъе дошl.

А. ПЕНЬКОВ.

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА V-гIа ПЛЕНУМ

ДАХА МА ДОАГГIАРА НАКЪА ГIОРГДА ВАЙ

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара новкъоста С. С. Апряткина доклад

17 феврале хиннача КПСС Нохч-ГIалгIай обкома V-ча Пленуме дийцар «Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 50 шу дизара даха доаггIача тайпара накъбалахара лаьхьерча областной партийни организаце декхарех дола» дош.

Парте обкома хьалхарча секретара нов. С. С. Апряткина аьча доклада тIа йоах:

Январь бетта юкъе «Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 50 шу дизара кийчо яра кхахьехьа» соцам тIаийцаб Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето. ЧIоагIа къоабалбеш а хIоаргга раьза хиина а хьахьекхар ленински парте кулгалла вай халкъо хьабенача ах бIаь шере накъа деррига дуней-исторически лоархIам, хьахьекхад Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце влинех дуней чу хинна вилангара хувцамаш.

ХьатIайоагIача юбилея беррига лоархIам кхета а беш, советски наха чIоаггIа хьинар айденна кхоачашъе парте оттаяь планаш, исторически ленина кийчо а, къахьегама церча доккхий толамаш даха гIерт уж. Из гуш да хIара денна шерлуш, чIоагIлуш, ниа болаш латтача, Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна деррига халкъо леладеча социалистически яхьах.

ДОККХИЙ ДЕКХАРАШ ТIАЙИЙЦАД

Беррига советски махкана цхьана кхьатарра цу патриотически болама юкъебахаб Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой а. Октябрьски революце 50 шу дизара баха боагIача тайпара накъабахар дукъа лелаеча яхьа инициатива вай республике дIайолаьй «Старогрознефть» мехкадьаттахошеи Гудермеса района юртбоахама къахьегамхошек. Цар дIадоладь гIулакх хьаллаьцад промышленноста, гIишлошъяра, транспорта, юрта боахама беррига болхлоша.

Промышленноста, транспорта, гIишлошъяра болхлоша декхар тIаийцад хIара предприятега а хIара организацега а 1967 шера итт бетта пачхьалкхен план 29 октябрал тIехьа ца йоалийташ хIаьта шера план 28 декабрал тIехьа ца йоалийташи кхоачашъяйта аьнна. Продукце производствен реализацен боарама план хаьнал хьалха кхоачашъяра чотах Нохч - ГIалгIай АССР-тара Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дузача шера фонде массехк миллион сома маьха планал совгIа яьккха промышленни продукци дIачуйла хьаьрхIад.

Къахьегама овсарле хIаьхе лакхъелга отталаьд декхарашка, хIаьта цунах хурга промышленни продукци дуккхагIа яккхара, продукци аккхарга кIаьбода мах планахчул лохбарах кхы тIа а 2,5 миллион сома. Цу даькъе Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дузаш 2 миллион сома пайда баккхара бола керттера хьаст.

Арахеца продукци дикагIа хилийтара къаьстта лоархIам а беш, предприятей коллективаша юбилейни шера декхараш тIаийцад дукхьа изделеш дунен тIа дикагIа йолча образеца боарамга кхоачае, кердача машиний, приборий, халкъо леладеча товарий 300 гаргга тайпа арахеца кийчде а каралерзале а, аьнна.

ДоккхагIа дола декхараш тIаийцад бедал, Iаьржа, беса дола металлаш, дзагор, электроэнерги, гIишлойи кхыйолех материалаш кхеара.

Республика гIишлошъераша дош деннад Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дузаш 80 эзар квадратни метрал кIезигагIа чуIе моттиг йоагIаш дола цIенош эксплуатаце дIадала, дуккха лоархIамера промышленни культурно-бытовойи объекташ хьалхьа яха.

Юбилейни шерах лаьттан боахами хьайбай боахами дикка айбара шу, хIара колхозен совхозен дикала хьокхамаш чIоагIа тоалареи рентабельно болх барел шу де. хIара гектара тIара 20 центнерал кIезигагIа яргйоацаш а хIаьта хиш дехкача лаьттакша 30 центнерал кIезигагIа яргйоацаш а ялатий хьункъам лакхбе, гетарий хьункъам — 12, шокара свеклай — 200, баьцадаарий — 150, комсий хьункъам — 60 центнерга кхоачабе, пачхьалкхенга планал совгIа 25 эзар тонн ялат докха лаьрхIад юрта боахама къахьегамхоша.

Доккхий декхараш тIаийнад хьайбай боахама даькъе а: республике юкъера лаьрхIача хIара IаттагIара 1900 килограммал кIезигагIа йоацаш шура яккха, хIара яхкача котама тIехьара 125 фуал кIезигагIа доацаш фуаш гулле, хIара устагIаька тIера 4 килограммал кIезигагIа доацаш тха даккха.

Хьайбай продукци кийчъяра пачхьалкхен шера планаш хIара колхозо, совхозо, районо, бIарчча хьанийцача еррига республико а 7 ноябрь хьатIаккхачалехьа кхоачашъе а шу чакхдалалехьа планал совгIа пачхьалкхенга эзар тонн дулх, 5 эзар тонн шура, 1,5 миллион фуъ, 550 центнер тха декха а лаьрхIад.

Хоадамболлаш дола гIулакхаш чакхдаха отталаьд декхарашка промышленнинчун санна, иштта юртбоахама а производства экономически эффективность лакхъяра, къахьегама социалистически дисциплина чIоагIъяра, къахьегамхоша производственни культурно-бытовойи хьалаш тоадара.

ЮБИЛЕЙНИ ШЕРА ХЬАЛХАРЧА БЕТТА ИТОГАШ

Ала деза да, тIаийца декхараш кхоачашдаро производстверча деррига кхоачамех бизза пайда эцар дукъа къахьегамхоша чIоагIа низаш тIадохийтагIа, хIара денна дукхагIа болх белга, тIагIертта къовсам лоаттабелга дIадехаргхилар.

Юбилейни шера хьалхара бутт чакхбаьнаб. Миштай цун итогаш.

Еррига продукци арахецара пачхьалкхен план 102,5 процент кхоачашъяьй республика промышленноста. 1966 шера январаца нийсйича еррига продукци 16,4 процент дукхагIа арахийцай, хIаьта къахьегама овсарле 11,4 процент дукхагIа лакхъеннай.

Бетта план толаме кхоачашъяьй еза-йоккхача индустре лоархIамегIарча дакъоша — мехкадьатта даьхачо, мехкадьатта чакхдоахачо, мехкадьатта химическичо, энергетическичо, металлах вахтпалаш ечо, приборач ечо. Дика толамаш даьхад планированеи экономически стимулированеи кердача хьаланка болх бе болаеннача предприятеша — «Красный молот» яхача заводо, «Малгобекнефтен» «Старогрознефтен» мехкадьатта управленеша, хIаьта иштта Грозненски химически комбината, нефтемаслозавода, производственно-энергетически контора, «Электроприбор» яхача завода, «Грозэнерго» яхача управлене центральни ремонтно-механически завода, швейни объединене, СаьмаIашкарча сомий консервни завода коллективаша.

Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна къахьегама вахте а этта. тIаийца декхараш кхоачашдар дукъа шерра къовсам боаржабаьб юрта боахама къахьегамхоша. Турахье а деза во йоацаш лара елай кхаонкара хьункъам лакхбаран хьайбай продуктивность лакхъяран. Лаьтта хьаькеш йола культураш тIахиннача кхашка а керттерча цахькъе лакха хьункъам хулча фуна а дIалийнах укх шера чуэцаргдола гувахьа дуь ялаташ. Удобренеша дикагIа хьаьндаьл лаьтта дуккхагIа долча боахамаша, бIаьстан юкъе дIаоврг-йолча еррига культураша ялб кийчъяьй, балхаш дика вIаштIехьдаьха кийчо ю бIаьстан юкъе кхашка культураш дIаера.

Цхьалола толамаш даьхад хьайбай боахам дегIабоалабара даькъе а. Деррига хьайбаш Iан тIехь дика Iалашдаьд гIоачча, мошача, концентрированни доакъарашпа. Дулх кийчдара план хаьнал хьалха кхоачашъеш хьайоагIа республика, шура кийчъяра балхаш дика вIаштIехьдаьхад дукхача боахамаша.

Советски Iаьдала юбилея сийна шерра социалистически яхь йоаржаяьй производственни толамаш тахаера, къахьегамхой балхен политически хьинар айдара. новкъостал ду партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша наха юкъе беча бокхача организаторски хьетанен балхо.

Пачхьалкхен планаш социалистически декхараш толамо кхоачашдара коллективаш вовзаргIъяхара гIулакха беча балха дика опыт Iоаький «Малгобекнефта», «Сунжанефта» мехкадьатта промыслови управленей, Грозненски химически комбината, крекинг-завода, «Красный молот» яхача завода, швейни объединене, Сунженски района XIX партсъезда цIерахчен «Победа» яхачен колхозий, № 1 йолча Грозненски района шурий-совхоза, Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза партийни организацеша.

Грозненски химически комбината партийни организаци доккха хьинари делали волаш хилара толам ду цу йоккхача предприяте коллективо пятилетка хьалхарча шера дизаза, хIара квартале баьча балха итогех Еррига союзни социалистически яхье хьалхара моттигаш лийца хилара а СССР Министрий Советех ВЦСПС-ен, хIаьтта иштта мехкадьатта чакхдоахачен мехкадьатта химически промышленноста министерстве а профсоюза Центральни комитета а карара кара тела ЦIе Байракхаш аьха хилара а.

Къахьегама овсарле лакха йолаш болх бу мехкадьатта химикаша пятилетка шоллагIча шера хьалхарча денношке а деза. Юбилея сийна социалистически яхь дика вIаштIехьъяьккхай укхаза.

Сунженски района XIX партсъезда цIерахча колхоза партийни организаце коммунисташи юртбоахама артела беррига членаши кхетамца оарцагIбоах юрта боахама производстве айегойолча кхоачамех пайда эцара. Балха овсарле лакха йолаш къахьегахьаш хургйолча тайпара хьалаш вIаштIехьдаьхад яхь лехаерашта еррига участкашка, наькха материальни безам ба социалистически декхараш кхоачаш а тIехкхоачаш а дарца. Колхозе хан-хаппахь ю яха итогаш, халкъ латтарий опыт дIайоаржаю. Цунах дикадер а хул. Толаме кхоачашдy колхозо тIаийца декхараш, дика кийчъенний из бIаьстан юкъе культураш хIаера, во дац хьайбай боахамеба цун хьехкамаш а.

ТЕРКАМ ТIАБАХИЙТА КХОАЧАМБОАЦАРАШТА, ХЬАЬДДА КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ УЖ ДIАДАХАРА

Хьалха латтача коллективаша болх дика беш хилар хьахьокхаш дола массалаш дуккха а доаладе йиш яр. Пхьабакъда, Коммунистически парте хьех карагIаьппачох цIаккха а кхоачам ма бе яхаш. Сийлахь-йоккхача революце шу дизар деддара дикагIа йола способ, — яьхад Ленина, — на кхоачашланза долча декхарешта уйла тIеераяр да.

Цу тайпара декхарех цаI — Iилманеи техниканеи карагIаьккхарех мамогга пайда эцара лерда тIа дIахо а промышленность дикка айдеен общественни производства эффективность лакхъелгеи Iалашдар, къахьегача овсарле лакхъяр, планированеи экономически стимулированеи система тоар, общественни отношенеш эргайоахаш тоар.

Нагахьа санна республика промышленноста, транспорта, гIишлошъяча предприятеша юбилейни шера хьалхарча бетта баьча балха цу показательшкара анализ йича, вывод е йиш я, дуккхача предприятейи организацейи балха темпаши дикали хIаьа укх сахьата таханарча дене дIа ма ехара лакха яц аьнна.

Областной партийни организацеша къаьстта бохам беш гIулакх да укх шера хьалхарча бетта валови продукци арахецара пачхьалкхен планах республика 22 промышленни предприяти лоархIа ца яр а 500 эзар совгIа сома маьха тайп-тайпара наделеши товарашй пачхьалкхейна дIа ца луш дисар а. Оаш «Грозненский рабочий» яхача газета тIара йийша хила мег новкъостий, тIехьаюсаш йолча цу предприятей директорийи партийни организацей секретарийи тайпан цIераш. Иштта на де деза дIахо йолача хана а — хIара бетта, хIара квартала итогех. ТIехьаюсаш йолча предприятей коллективашеи кулгалхошеи юкъагIнеса хIамаш кхоачашдара эффективни гIулакхаш чакхдоахаргдола, дIахо хьеща цара ховргдола, балха планаш нийса уттаергйола гIулакх вIаштIехьдаккха деза.

Январь бетта тIехьаюсачарна юкъе нийсъенай республика кхачан промышленноста министерства 6 предприяти. Цун бахьанех цаI хилар предприятешка уйла а ю планаш ца оттар. Из республика а Госплано, а Министрий Совето а шин хаинахьа тоа ца деш лиса дулхьа министерства (министр нов. Забелин) кхоачамбоацар да.

ДIалахача шера хьуна боахама республикански управлене (начальник нов. Калотушкин) дукхагIа йолча предприятеша цIаккха а кхоачашъяйнац план. Укх шера январь бетта юха а тIехьаюсачарна юкъе нийсъенай управлене кхо предприяти — Сунженски хьуппромхоз, Веданен Ачхой-Мартанен хьуи боахамаш. ХIамэ укх сахьата цхьаьн хабарах хIалхарвул нов. Калотушкин.

Юххьанцарча партийни организацеша цхьана предприятеш тIехьайисара бахьанаш кIоаргга тахка, планаши декхарешй кхоачашдара хьалхара, коллектива сийна хьалхара хIара болхлочун, мастера, специалиста дукхагIа бехктокхам хетаргбола гIулакх де, хIара предприятеи халкъо боахама хIара даькъеи кIеанга доанача чурча кхоачамех бизза пайда эцара къахьегамхой оарцагIбаха беза парте горкомаша, райкомаша.

Юбилейни шера бехктокхамера декхараш латт республика гIишлошъяра организацешта хьалхашка. Керттерча подрядни организацей гIишлой монтажни балхай планаш 20 процент совгIа йоккхагIа я укх шера 1966 шера боккъонца кхоачашъяьрел. ХIаьта а, гIишлошъяра организацей дукхача кулгалхоша лакха бехктокхам хийттабац дIадахача шерага укх шерага яьнна объекташ хьалхарча квартале йостейоахилга Iалашдарах. Эсала лел балхаш укх шера йостенза евча объекташка. царна тIаерзаьяш эшаш йола наьхен материально-технически ресурсаш. вIаштIехьдаханда отталь графикаш кхоачашъяй, балха тIа брак ю.

ГIишлошъяра организацей балха къаьстта чIоагIа Iатхъ материально-технически Iалашо яц хилар. ГIишлой материалий управлене (нач. нов. Кашлинский) бехкагIа моттигера гIишлой материалаш чIоагIа тоъаш ба гIишлошъераш: кирпича, кIир, гипсоплиташ, н. кх. дI. Цу цхьана хана гIишлош хьалъечара моттигашка Iалаьмате дукха материалаш йовю доал ца хилара а во лоаттаери учет ца делаери бахьан долаш а. дукхача гIишлошка партийни, профсоюзни организацешен боахамий кулгалхошен яхаш зргIоапа йолхе яц болхлой къахьегамен бытен хьалаш тоалара, хIаьта из да кадфаш дукха хувпалуш хиларен гIишлош болхлой низаца Iалашъяна хиларен керттерча бахьанех цаI.

Автотранспорт ца хилар бахьан долаш йоккхий халонаш лел гIишлошъяра трестанеи управленешеи, хIаьта цу цхьан хана пайда геттара во эц моашка йолаш йолча автотранспортах. дукхагIча хана цхьан сменах мара бац цо болх. Мухь тIаботтарга хьежаш дукха тою, марка кхоачамболлаш мухь тIа ца ботташ уж яьсса лелаш моттиг хул, н. кх. дI. Иштта геттара во ю эксплуатаци гIишлошъяра машийнаштен механизмаштен. Масала, «Грозпромстрой», «Грознийнефтестрой», «Чечингсельстрой» яхача трестанка 69 башенни кран а, царех 49 цхьан сменах мара болх ца беш латт, 8 — шин сменах, хIаьта итт крана бизза хьабилла болх хилийтац. Еррига автомобильни кранаша цхьан сменах бу болх.

Юбилейни шера гIишлошъераша хьалхашка отталаь доккхий декхараш кхоачашде дезаш хилаве дIалех гIишлошъяра подразделеней деррига низаш сардагIдоахилга а хIаьта иштта объекташкарча гIулакхашта кIоаргга духтIаяла. гIишлошъерий къахьегамен бытен хьалаш тоалара йоакхо е. капитальни гIирсаш хьалхара отталь планаш тIаийна декхараш кхоачаш а тIехкхоачаш а делга Iалашлара шоай ханнахьа лаза даргдоацар хе чеваш йолча КПСС горкомий, райкомий, райисполкомий оагIонгахьара хьадда новкъостал деза а.

Укх шера къаьстта чIоагIа хьахьега деза машинаькъен автомобильни транспорта болхлоша.

Къахьегамхоша цIаьехараш дизза кхоачашдац балача наха гIулакх даргга дIалохийтачун боаран, къаьстта а юрташка, хIана укх сахьата дуккхача кхача республикашкарчул, областашкарчул, краяшкарчул дикка лохагIа ба вайнига. Цу гIулакхо къаьстта бехктокхам тIаьбулл республике бахача наха дош дола бытовой гIулакхаш дикка тоалара укх шерарча балхий шерра программа кхоачашъелга Iалашде деза йолча бахача наха бытовой гIулакхаш деча министерствана, коммунальни боахама юрта боахама, кхыча министерствашта, ведомствашта, къахьегамхой депутатий моттигерча Советашта.

Предприятей боккъонаш дикка шеръеннача, уж шоай лоIамегIа хула лаххденнача кердача хьалашка партийни организацеш декхарийла я администраце боахама гIулакхашта лоаттабу тIахьожам чIоагIбе, производстверча гIулакхашта хьалхара коммунистий а беррига болхлой а бехктокхам кхы а дукхагIа лакхбе.

Къаьстта уйла тIаIхийта еза социалистически экономика айдара лард йола къахьегама овсарле лакхъяра отталь лаланеш кхоачашъяра.

Укх тIехьарча хана маьхера инициатива дIайолаьй мехкарча дуккхача хьалха латтача предприятей коллективаша болхлой низ сов ца а бехкаш Октябра 50 шу дизара сийна йолча фонде дIачуяла дикка дукхагIа продукци арахецара гIулакх. Из лоархIамера инициатива республика еррига предприятешка шерра дIахьжаргйола гIулакх де деза.

Юбилейни шера хьинар дукхагIа тIалахийта, тIагIертагIа бе беза болх дIахо а промышленноста деррига деакъошка, транспорте, гIишлошъеча технически прогресс сихъяра, хIаьта цу дарда тIа дIахо а пахалдаш лакхъе еза къахьегама овсарле, производства экономически эффективность. Халахете а, промышленносте, транспорте, гIишлошъеча хIанз а дукха я доал доацаш, руркъаш зехьа делеш, пайда хьа ца луча мах дIаухийташ йола моттигаш, хIаьта из бахьан долаш рентабельно болх беш яц цхьайола предприятеш. Руркъаш эттара чIоагIагIа доалеш долча гIулакхех цаI да стандартага хьежжа йоацеш потребителаша дIалехараша маьхкара йоацеш эвла продукци арахецар. Стандартах йоацеш эвлеи продукци арахецаш йола моттигаш нийсъеннйт Грозненски машиностроительни арматурни заводо, моттигерча промышленноста Министерства химзаводо, гIишлой материалий промышленноста предприятеша, «Терек» яхача мебельно-хьу цехийохача фирмо, хедга гIирсаш лечен кондитерски фабрикаша, бахача наха бытовой гIулакхаш дара Министерства цхьайолча предприятеша.

Производствана а бIарчча хьинийцата беррига халкъа боахама а доккха зе ду предприятешка дисциплинкен порядки телхаераша. Цхьабола болхлой производстве дисциплина йоацаш, тешаме боацаш, терпо йоацаш, хIана бе-башха ца хеташ хилара коллективаша цхьана хьийга къа мналу, пайда хьа ца хуш зехьа ха бовлийт, предприятей болх телхабьт, брак хулийт, хьаеча хIамий дикал лохъю.

Еррига вай партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, боахамий кулгалхоша цIенхаштара урок эца еза дукха ха йоацаш «Промышленни предприятейи гIишлойи коллективашка къахьегама социалистически дисциплина кхеара Тульски областа партийни организацеша баьча балха хьакъехьа» КПСС Центральни Комитето тIаийцача соцамах. Цу соцам тIа хьагучалаьха кхоачамбоацараш долаш моттигаш я вай республика промышленностен гIишлошкен. Уж дIадахара боккъонца лаьрхIа гIулакхаш чакхдахаьа даргдац.

Хоадамбеллаш, деррига лаакъе къовсам болабе беза къахьегама дисциплина чIоагIъяр, прогульщикашта, пьяницашта, брак ераша, рулкъах каеттарашта цхьаькха тайпа гешт ца дар дукъа.

Кхоачамбоацарш кIезига дац республика юрта боахаме а. ДIалахача 1966 шера юртбоахама производство айдара декхараш республика бIарччийнача хьанийпача кхоачашдаьдале а, цхьайолча районаша, совхозаша, колхозаша кхоачалйьяьц кхыметтел юрта боахама продуктай цхьаьзлола тайпан кийчдара планаш. Фуд цун маIан? Эггара хьалха из да дисциплина гIулакх цу районашкен боахамашкен вIаштIехьа ца хилар.

КПСС ЦК Пленума решенеши хьежжа хьалхе а лелаеш, хIара колхози совхози декхарийла я хIара культураней продукте тайпаней отталь уж кийчдара планаш кхоачашъяь ца Iеш, планал совгIа тIехьа боккхача боараме ялат, дулх, шура, кхыйола продуктанаш йокха а хIаьта иштта шишача боараме фуннен кхы тайпа общественни фондаш вIаштIехьъяха а.

Соакха юрта боахаме хиина кхоачамбоацараш юха а кертегIа ца лаьхача далац вай цхьайолча районашка уж укх шера юха а хулийтан хиларах.

ХIара республике болаш бола юрта боахама продуктани хьарен кийчъяреи боаран юбилейна 1967 шера тIаийцача декхарашка дIаэххача [illegible] ба. Из боарам цхьайолча районашка геттара леха ба, хIаьта тIаийна декха[illegible] Iалашдан.

Декхараш кхоачашдара гIулакх къаьстта во лел Наьтерекени, Веденен, Урус-Мартанен, МалгIобекен районий боахамашка.

Дукха ха йоацаш парте областной бюро лаьрхIар Октябра 50 шу дизара сийна тIаийца социалистически декхараш кхоачашхелга миштта лел дувцаш йолча Наьтеречини района отчетага. Цу хана хьагучалаьхар цIенхаштара кхоачамбоацараш. Парте Наьтеречени райкомо бюрога цун хьалхарча секретара нов. Белецкен, райисполкома председателе нов. Курушинен шоай бIартлохкама кIалхара хилийтай из лоархIамера балха участок районехи партийни организаци оарцагIъяьккхаиц тIаийна декхараш кхоачаш дара.

Лаьтта лелалареи хьайбай боахамеи дуккхача болхлошта кхыметтел шоай декхараш малагIа да а хайнадац. Районерча центрен колхозий уральбанкен, бригадашка а фермашка а, цIеча уголокашка хьаьтека хиинадац социалистически декхараш. Цулукхьа цхьа бахьан долаш дац, района совхозашка шу дебаденнача хьалхарча денношке а зене дукхача хьаьвьамаш та тIаийна социалистически декхараш кхоачаш ца дар кхераш болаш хиина хилар.

Социалистически декхараш кхоачашдара эвьъа уйлаше кхоачамбоацараш ца дукхача кхыча районашка а. Бехкаале йоацаш мело ю фу кийчлеча, техника ремонт еча, удобренеш кийчъечен хьакка дIахьухьечен. ХIанз а тIехьа аьнаьлашта дIадоахкъаши да хьаьттан дукхача боахамашка.

Укх шера Iалаьмате кIеъига чIоадал я лаьттанна, хIаьта а, дукхача, къаьстта Гудермеса, Грозненски, Урус-Мартана районий боахамашка ю делалу хий декхара гIулакх, хий декхара лоархIам бе хамана хьункъам лакхбара доархIамегIарча факторех цаI из йоллашехьа а.

горкомаша а, райкомаша а, ВЛКСМ обкомо, историе, мотта, литература Iилма-тохкама институто, культура Министерства, «Знание» яхача республиканско обществе. Предприятешка, гIишлошъеча, колхозашка, совхозашка, учреждениешка, дешара заведенешка чакхйоахаргья къаьнача большевикашца, революционни тIемий гражданъски тIемен доакъашхошца, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема ветеранашца, Советски Союзен Социалистически Къахьегамен Турпалашца, производства хьалха латтарашца, Iилмахошца, культурен искусствен деятелашца къахьегамхой, къаьстта а кагирхой вIашагIъеттабалара сайреш.

Юбилейни Iилмай сессеш чакхйоахаргья Нохч - ГIалгIай историе, мотта, литература Iилма-тохкама института а республика лакхерча дешара заведенеша а.

Советски Iаьдала 50-гIа шу дизара кийчо ярец из деддага чакхдаккхарцеи зувалдела дукха а гIулакхаш дора лаьрхIад профсоюзий областной Совето, комсомола обкомо, культура Министерства, республикански физкультуран спортен Совето. Халкъа боахама доакъешка гIолла социалистически яхьен коммунистически къахьегам бахьанерча боламен хьалха латтарий слеташ, дикагIча изобретеней рационализаторски предложеней хьакъехьара юбилейни конкурсаш, профсоюзни, культура учреждененй юбилейни хьалар-конкурс, республикански кагирхой фестиваль, революционни событей моттигашка гIоллара дошлой похедаш, Советски Iаьдала шерашка Нохч - ГIалгIайчена карагIдийнарш хьахьукха выставкаш, художественни самодеятельноста конкурсаш, Октябра 50-гIа шу дизара хетаьль конкурсаш, спортивни яхьаш, кхыдола гIулакхаш чакхдохийта лаьрхIад.

Исторически шу дизара. Советски Iаьдала шерашка Нохч - ГIалгIай республиканна карагIдийннарашта хетаьча кердача производстве тIа болх беш ба вай писательаши поэташи, художникаши, скульпторши, композиторши, кхыбола творчески болхлой. Чуйийна цIейна кийчлуш я театрий, клубий, культура цIеной коллективаш.

Копайоаон хьакъехьарча республикански управлене издательствой болхлошен арахоца кийчду лаьрхIа юбилейни дола Iилмай, исторически, социально - экономически, политически, художественни литература.

Беррига белгалбаь болх ца маьаела а йоалаш кхоачалйола Iалашдарал. Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 50-гIа шу дизара баха ца боагIа накъабахарал лоархIамерагIа доацаш хIана, — йоах нов. Апряткин, — партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, общественни организацей а, министерствий, ведомствай, предприятей, колхозий, совхозий кулгалхой а, беррига республика къахьегамхой а. Из массаме а хIарана а гIулакх, вай деррига а сийлен а гIулакх да. ХIара гIала, района, хIара предприяте, совхоза, колхоза сийлахьа белгалъярча дийна кийчо яра къоастам боалаш йола дергдолча гIулакхий шоай план хила еза. Де дезараш геттара дукха да, бе безам геттара цIенхаштара болх ба, цулуьха цхьаккхе а цхьаккха а сахьат доале йиш яц. Из лоархIамегIа бола болх дIаболабераш а цунна хьажхале лелаераш а хиина дIаотта беза, массаза а санна, коммунисташи комсомольцаши. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша шоай еррига опытах, дукхача наха элиний лоаттара болча шоай беррига низах пайда эца беза къахьегамхой яхь гIоттаяра, боккъала а гIерахьаяра, тIаийнаь социалистически декхараш кхоачаш а тIехкхоачаш а дар духьа, Октябра юбилейна кийчо яра хьакъехьа белгалдаь деррига гIулакхаш ца маьхала а йоалаш кхоачашдаь чакхдахар духьа хоатташ къовсама уж гIоттабара. ХIана беррига организаторски политически болх, еррига пропаганда, гойтаме а кхаьажьланарча а агитаце средстваш мукъа эцар деш хила еза.

Республиканан хьалхашка латтача декхарий беррига лаархIам а бехктокхам а хIара къахьегамхочунга хIабаланйта пайда нагарта хьежжа хургга гIулакха ца маьхалъяхар дукхача хьале. Iалашде деза промышленносте, транспорте, гIишлошъеча, совхозе хIара белхало, хIара колхозо ше кхача веза доагIа деваш хулга. Советски Iаьдала юбилейна яха из йоагIа накъаяхара йолча яхьа юкъе еррига коллективаш ца маьхалъякхарга Iалашдар дукъа цо ше кхоачашде деза доагIа хулга. Сийлахьара 50-гIа шу дизара даха ца доагIа накъавахара уйла а йолаш вахаш хулга.

ХIапа цIейна кийчо елга РСФСР Лаьлехьарча Совете а къахьегамхой депутатий моттигашкарча Советашка а хоржамаш дара кийчо яра цхьана нийсденна да. Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша болх цу лоархIамерча участкашка баха ха а хоьш цхьана тарбелийтам вIаштIехьабаха беза, дегIаухаш латта къахьегамхой политически а къахьегама а хьинар хоржамий кампани ца маьхала а йоалаш чакхъяккхара тIалестаде деза.

Цхьабакъда, Октябра 50-гIа шу дизар — из ше къаьстта дола тIехьаьнна доккха кIей да. Цулукхьа гIулакх вIаштIехьдаккха деза из хIара аIагIа, хIара дезаче чугIоргдолча, хIара советски саьга дага хургдолча, дукхаезача Даьхен сий доаккхача керлача патриотически толамашца белгала хургдолча тайпара.

ТОАБЕ ПОЛИТИЧЕСКИ ОРГАНИЗАТОРСКИ БОЛХ

Эггара бехктокхамегIа йолча, наха юкъе беш бола организаторски политически болх чIоагIбаккха къаьстта а бIаргбоацача къахьегама юбилейни вахта этапа чу доккхад вай. Партийни организацей, министерствай ведомствай, профсоюзий, предприятей кулгалхой керттера йоакхо сенах латт аьлча, из латт, декхараш толаме кхоачашдара хIара коллективана, хIара болхлочо эша хьалаш хулийтнагах, тIехьаюсаш йола звеньяши участкаши сихагIа тIехьакхеарах. Практике хьахулийт къахьегама содружества, кхоачамаш цхьана лехара, пайлазера опыт дIа-юха ацара керда формаш, белгала аьлча, кхы лелаяра дика опыт хьахьекхай сменин залонеш 6 сахьата кхоачашъе а хIаьта вархIагIча сахьата Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара фондана болх бе а лаьрхIача «Красный молот» яхача завода механически завода меткани участка болхлоша, инженерашка, техникаша. Цар декхар тIаийцад шоай участке тIехьайбусараш ца хилийта, кхераьален техника бокъонаши къахьегама дисциплиней кхоачашъяра хьалхара еррига коллектив бехктокхаме хилийта. Обкомо профа производстве къоабалъяь метигие участка хьалхарчан, иштта хьалльацай кхыча предприятей коллективаша а.

Дукха ца йоалаш вай республике эггара хьалха Советски Iаьдала 50 шу дизара цIерах йола коллектив яха цIи тилхар дукъа яхь йолалай «Старогрознефть» мехкадьаттахошо. Из хар гIулакх хьаллаьцар кхыча коллективаша а.

Уж а кхыйола а шерра дIадолалаьь бакъда дика патриотически гIулакхаш мамогга хьаллаьца а дегIаяхуъла а. Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна къахьегамхоша лелеча социалистически яхьа дош дола кулгал дар тIехь тоаде, цунаш йоала пайда лакхбе беза партийни, профсоюзни организацеша.

ТIаийна социалистически декхараш кхоачашдала результаташ лакха хиннача промышленноста, транспорта, предприятей, гIишлоней, колхозий, совхозий, коллективашта пенощрени яра парте Центральни Комитете еррига союзни премеш а Октябра 50 шу дузача сийна лелаеча социалистически яхьа итогаш аьчул тIехьагIа уж лаьдача коллективашка дазм юсаргIолаш йола КПСС ЦК, СССР Лаьлехьарча Совета, Министрий Совета, ВЦСПС дагаловцама байракхаш а отталай. Из тайпа байрах ялккхар — йоккха сийле йолаш хIара коллектив из аккха гIерта яза гIулакх да.

Вайнига а отталай яха юкъе нотбаьнарашта тергIбела КПСС обкома, республика Лаьлехьарча Совета Президиума, Министрий Совета обкомпрофа дагалоацама байракхаш.

Сийлахь-боккхача Октябра 50-гIа шу дизара кийчо елга беррига вай партийно-организационни а партийно-политически а болх чIоагIбара белгалонца чакхдаккхана даргдац. Горкомаша, райкомаша, юххьанцарча партийни организацеша кхы а ноагIа тIаяхкачаши къоастам болашагIон лелале доза производства экономика. Сийлахь-боккхача Октябра 50-гIа шу дизара сийна [illegible] вIаштIехьъяьккхара, беррига идейно-политически болх [illegible] предприятешка, гIишлошъеча, колхозашка, совхозашка, учрежденешка чакхбаккхана гIулакх.

Советски Iаьдала 50-гIа шу дизара [illegible]

ЦIЕЙНА КИЙЧО ЯРИ ИЗ ДЕЗДАРИ [illegible]

«Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50-гIа шу дизара кийчо ярах» болча КПСС ЦК соцамга хьежжа КПСС обкомаи республика Министрий Советом отталаьй цIей дездара кийчо яра де дезача гIулакхий план. Цу тIа белгалдаь, эггара хьалхагIа а, Сийлахь-боккхача Октябра 50-гIа шу дизара сийна промышленноста, транспорта предприятеша, гIишлошъяра организацеша, колхозаша, совхозаша тIаийцаь декхараш кхоачашдар IалашдегIа, торговлен потребительски кооперацен, баха нах бытовой гIулакхашца Iалашбара предприятей, культура учреждений болх дикагIа тоабар духьа, къахьегамхой материальни хьалтором культурни боарам лакхбар духьа диза даргдоацам меллар делга.

Юбилейни шера болх бе йолалийта лаьрхIай дукха а промышленноста, юртбахама, культурно-бытовой, коммунальни учреждениеш, дешар дара а берий а учреждениеш, наха чуIе дола цIенош, Наьсарен - Возалера трикотажни фабрика, Грозненски нефтемасловаводера каталитически риформинга установка, № 3 йолча Грозненски ТЭЦ-ра котлоагрегат, Вознесенски газобензинови завода хьалхара агIа, 10 школа, Ассиновски Калиновски совхозашкара клубаш, кхыйола объекташ. Доккхий балхаш деле лаьрхIад гаъ йоллара, наькъаш лахвара, хин Iалашо елга дикагIа тоалара, предприятей, городий, юртий территореш тIа гаьнаш хекаш, кхыдараш дугIара хьакъехьа.

Сийлахь-боккхача Октябра 50-гIа шу дизара кийчо ечен из деддечен деношка деррига халкъаца дагалоацаш белгалбе беза вай революци хотъяккхара, республике Советски Iаьдал отталара а чIоагIдара а къовсам лоаттабеш байна турпалаш. Толаь вIаштIехьдоахаргда холаш дола памятникаш, обелискаш, мемориальни каштамаш, хIаьта Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце, гражданъски Сийлахь-боккхача Даьй-мехкен тIемий событеших а кхыча историко-революционни событешца а вIашхена йолча моттигашка керда мемориальни белгалонаш (обелискаш, дагалоацама тIоаь, хIинтаьш) оттаергья.

Советски халкъа сийлахьара исторически дIадехар къахьегамхошта лаьхара тIабераьаба бокхха болх чакхбоаккхаргба КПСС обкома политически просвещени ЦIеро, парте

Ленина цIерахча Костромской льнокомбината ткачиха Социалистически Къахьегама Турпал Валентина Николаевна Плетнева (сурта тIаръяр) — нах шера яли хакал хьалхагIа кхоачашъяра йола текстильщикий яхь дIайолаьяр я.

ЦIи хезача ткачиха шоай пятилетка В. И. Ленин вахча дийнахьа доца 100-гIа шу дузаш йостейоаккхаргаш задалел совгIа 30 эзар метр кIада делгеи тIаийцад.

Шин шера план Советски Iаьдала 50-гIа шу дузаш кхоачашъелгеи планал совгIа долча кIада 12 эзар метр елгеи лаьрхIад В. Плетневас.

В. Плетневас дIадалаьяр карийнад мехка промышленноста дукхача доакъоша.

Н. Акимова сурт.
ТАСС фотохроника.

КПСС НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА V-гІа ПЛЕНУМ

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА 50 ШУ ДИЗАРА!

Нов. С. С. АПРЯТКИНА ДОКЛАДАХ ЙОЛА ПРЕНЕШ

Советски Іаьдала 50 шу дизаре юбилейна баха мабоаггІара накъабаха кийчлуш ба тха районо къахьегамхой, аьлар КПСС Заводской райкома хьалхарча секретара нов. Лянина. «Сийлахь - боккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара кийчо ярах» бола КПСС ЦК. Соцам дег тІара къобалбеш тІанийцаб промышленноста, транспорта, гІишлошъеча организацей болхлоша, хІаьта цу дезача цІей сийна керда социалистически декхараш тІа а ийцад цар. Валахь продукци арахецара шера план 28 декабрен хІаьта итт бетта план 29 октябрен кхочашъе дош деннад района къахьегамхоша. Иштта тІехкхочашъергъя къахьегама овсарле лаккъера план, продукцега дІадолар лоьдара чотах 1,5 миллион сом кхаъ дергда.

Парте районин комитете вІашагІъеллай Сийлахь-боккхача Октябрь 50 шу дизара кийчо яра йола комиссеи. Парте райкома, райисполкома, комсомола райкома белгалъдьй кхочашъелам йола мероприятеш. Уж лоархІаме дешаш дийцад парте райкома бюро, райисполкома сессе, юкхъаннарча партийни организацей собранешка, йоах нов. Лянинас. Гул а яьй, хІаьта хІано гулъеш а я предприятей исторех, района промышленности, къахьегамхой культурех, вахарахьали лакхдарах йола дукха материалаш.

Советски Іаьдала юбилейна къаьстта дика кийчо ю производственно - товарни контора коллективо. Массайолча цехашка химиой собранеш, хІаьта эррига производственни участкашка къамаьлаш хаьд агитатораша, пропагандисташа, художественни самодеятельноста концерташ уттаьлаьх. Белхлоша чІоагІа деза а хеташ Іомаю В. И. Ленина автобиографи.

Цу къакъехьа дукха болх бу мехкдьтта чакхдоахача завода партийни комитето а, аьлар оратора. Заводе оттаьй «Октябра 50 шу дизара — лерттІа кийчо» яха монтаж, мехкдьтта чакхдоахараша хьалхашка къамаьлаш даьд къаьнача коммунисташа, къахьегама ветеранаша, Гроздненски Сийлахь-боккхача Даймехкен тІемашка дакъа лаьцараша, йолеш да завода истори, кхайкхаьй завода эмблема хьакра йола конкурс, иштта чакхйоахаргъя кхыйола пайдане мероприятеш.

Октябра юбилейна лерттІа кийчо яра, деза цІейна даха маІоаггІара накъадахара шоай дерригa хьинар айдеь болх беш я кхыча предприятей партийни организацеш а коллективаш а. Масала, хІаьале дукха хІама даьд Грозненски Іилма-тохкама институте, Грозненски химически комбинате, кхычахьа а. Юкхъаннарча партийни организацеша хІана дукхагІа терхам тІабохийт наха юкъе бу лекционни политически болх лерттІа лелабара; белхлой къахьегама хьинар айдара. Советски Іаьдала ах бІаь шу дизара накъа золхаш дукха болх бу района комсомольцашa, культурно - просветительни учреждений коллективаша. Масала, кагирхой патриотически уйланца хьалхебара дика гІулакх да пионерашк комсомольцашни революционни событеш хиначa моттигашка экскурсе ахар, революцен граждански тІемен ветеранашца вІашагІбеттабалар, дувц дІаре нов. Лянинас. Промышленни предприятешка сакъердаме концерташ уттаьлу Ленина цІерагІча культура Дворецa художественни самодеятельноста коллективо.

ХІана Советашка деш йола хоржамаш тоьаме чакхдахара тІаберзабаь кха болх бу района къахьегамхоша, партийни организацеша. Эррига а округашка дика чакхъаьннай хоржамашта хьалхара собранеш, хІаьта кастта харжархошца вІашагІкхетарой депутаташа оттаьба кандидаташ.

Октябра юбилейна кийчо еча, промышленни предприятей болх вІаштІехъбоаххача хІана а кІоанта кхочамбоацарам дац аьлар нов. Лянинас. Уж цІенаьл дІадахьа а доккхача цІейна лерттІа накъадахара а беррига иза тІабахийта болх беррьа района партийни, советски, комсомольски организацешa.

Трибуна тІа ва «Пищевик» завода директор нов. Малкова. Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара накъ долхаш лерхІа хордам боллаш дола гІулакхаш белгалъдь тха завода коллективо, аьлар цо. Болхлой собране тІанийцад юбилейни шера кхочашде дезаш дола социалистически декхараш. Болхлоша чІоагІа леладу шоаш дешна дош. Масала, заводе коллективо малоши товарни продукци арахецара лаьрски план тІехкхочашъйьй, продукцега дІадолош плакх лаьрхІачул лоьдара чотах дукха руахъа кхоьдаь, дикка тІехкхочашъяьй къахьегама овсарле лаккъара плин а.

ДІахо нов. Исламова дувц шоай предприятешка хиначa хувцамех, кордачах. ДІаьнза шу чакхдоалаш чхьагІара промышленноста Эррига совоцин института Московски конструкторски бюро проектах тха заводе хьайир шушаш юла керда автомат. Укх шера январь бетта цу автомата тохкамаш даьд заводе. Кастта Москверча цхьан заводе промышленни тохкамаш ле дІаоахьийтаргъя из. Сахьата кхо эзар шуша юлаш хиначa каьнача автоматах дукха а эвгагІа я «ДДА-3» яха керда хьаьр. Пудузьа цхьан шера бІаьи тоннаш металл кхоле йиш хургъя из серийна арахецна йолайнча. Цул совгІа цхьанха хІаман а дикагІа я керда автомат. Шушаш автомата чу дІачуйохаш хилиташ юха хьаьра йохалитеш автоматизаци ю да.

ХІара дей шерлуш латт юбилея сийна яржа йола социалистически яхь, йоах нов. Исламова. Дукха болхлой ба коммунистически къахьегама ударникa сийлен цІи лакхара тІехьа къоъсам лоаттабеш, хІаьта цхьаболчарех из цІи а тиллай. Планированен экономически стимулированен системагa ялара кийчо эш я хІана завода коллектив.

Эргаловлаш, хоалуш латт Аргун лаьча поселка сурт. Укх тІехьарча хана цига хьаьлаь нах чубала дукха цІенош, хьадола а гІоаваш. Укх шера хьалдь лаьнха лерхІ 48 квартира йола цІаи цу бІаь моттиг йола белхлой столовни. ДІадахача шера доаккхалой а атта хьада холадильар бархІ бІаь моттиг йола кинотеатр. Цхьабакъдь, хІана уж балхаш социальдь. Цу гІулакха беке я поалхаш доагІа эхча хьа ца лууш йола мясо-комбинатi шенара заводе. ХІанзчул тІехьагІа хьы а дукха балхаш де дезаш поселке балача наьха культурно-бытовни хьалаш ваьза кхоачашдара. Царех дийцад оратора.

Советски Іаьдала юбилейна кердачо толамашца накъадахара яна са кхойеш къахьегамах тха завода коллективо, аьлар нов. Исламова.

Дош лу «Знание» общество республикански организаци бехктохкам секретарь нов. Попова. БархІ эзар гаргга саг чуваргІа тха обществана, аьлар цо, уж ба Іилмахой, дешаре заведеней преподаватели, лорий, юристаш, партийни советски белхлой производствен хьалхаттарам. ДІадахача шера вай республике Ленина 50 эзар гаргга тайп-тайпара темаех йола лекци.

Укх тІехьарча хана еша лекцешн наха дикагІа кхетаргйолча тематика йолча гІорт тхо. Лекцешна пропаганда йе лелаш Заводской, Ленински, Шелковской, Сунженски районашка. Къахьегамхой коммунистически кхетам болам хьалхебара даькъе партийни организацешта доккха новкъостал ду цу гІулакхо.

Советски Іаьдала юбилейна вай накъадолхача хана къаьстта бехктохкаме да «Знание» общества республикански организацена хьалхашка латта декхараш, аьлар нов. Попова. Эррига Іилман секцешен комиссешен, хІаьта уж 17 я, дийцад лекцешни пропаганда чІоагІъяраx дола дош. Къаьстта дукха болх баьб КПСС историех йолча Іилман совето. Масала, республика къахьегамхоша хьалхашка къамаьлаш ду къаьнача большевикаша. Укх шера секцейи комиссейи Іилман советаша историко-революционни тематиках йола дукха лекцеш кийч а яьй, районни организацешка дІа а яхийтай. Кастта арахецаргъя «Нохч-ГІалгІайче Советий Іаьдал тІехьа къовсам доаттабаь турпалаш» яха плакат. ХІанз общества правлене вІаштІехьдаьккхад Октябра хетаь лекцеш ешилга, кийчъяй кинолекторе тематика. Нов. Попова цІераш йоах дукхагІа болча лекторий. Из ва «Красный молот» завода директор нов. Колесников, химкомбината директор нов. Шилов, нефтемаслозавода директор нов. Костюченко, кхы дукха барш а.

Цхьабакъда, иштта болх беш бац общества беррига членаш. Цу лелаш къаьстта уйла е еза лакхерчеи юкъерчеи дешара заведеней преподавателаша. Кагирхой патриотически кхетамца хьалхебара дукха хІама харгІала йиш я царна.

Цхьабакъда, эррига лекцеш кІоаргга чуловзам болаш, наха дика кхетаеш цар хьацна пайда болаш я ала йиш яц уха хІана а, йоах оратора. Цхьайола лекцеш республика вьлашна дІахха бувзам болаш яц.

Советски Іаьдала 50 шу дизара накъа долхаш цІакхаха ца хиначa тайпара цхьоргІо йолаш кила еза эррига идеологически организацеш: хелайоадув, радион телевидения, «Знание» обществe, комсомольски профсоюзни организацеш, кхыдараш а.

Балха юкъера кхоачамбоацараш дІа а даьха шийна хьалхашка латта бехктохкаме декхараш кхоачашдерг да «Знание» обществa республикански организаце, дерригa а дергІа къахьегамхошка парте бакъдола дош дІакхачийтара.

Дош лу «Грознефта» объединене начальника нов. Назарова. Веррига советски наха санна ер шу къаьстта деза а доча а да республика мехкдьтта доахача промышленноста болхлошта а, аьлар цо. Советски Іаьдала 50 шу дизара кийчо еш промышленноста а юрта бехкама а къахьегамхошта чІоагІа бехктохкаме гІулакх да.

Укх шера Нохч-ГІалгІайчен мехкдьттахошта хьалхашка латтараш Іалаьмате доккхий а сийлен а декхараш да. Ших миллиони кхо бІаь эзар тонн дукхагІа лаккха деза «Іаьржа дошув». Дукха ха яц из массан мехкдьтта оаха бІарчача шера доаккхаш хилча. Цхьабакъда, юбилейни шера кхойтта миллион ах миллион тонн мехкдьтта даккха дезаш да тхо.

Республика мехкдьттахой цхьаьнагІча хилар деш планированен экономически стимулированен кердача системах болх беш ба. Из гІулакх вІашхадахьа терко еш лахадаь дезаш да, тІаккха шера вІаштІехьдаргдаш мехкдьтта дукхагІа дакка. Укх шера бурув теха йоаккхаваргъя керда 46 скважина. Цул совгІа дукха къахьега доаргла йолаш йолча скважинех кхоетанашка пайда эцара а промыслаш кхоачамаш балха юкъе дахьара а даькъе.

Советски Іаьдала 50 шу дизара сийна шерра яхь лаьцний эррига предприятей коллективашта юкъе. Из бахьан долаш январь беттара декхараш двза кхоачашдаьдa.

Цхьабакъда, мехкдьтта доаккхийра дІахо а хетІаккхувлара парте обкома новкъостал эш тхона. Мехкдьттахой болх из бетт кийла продукци дІаийзaга вІаштІехьа ца даккхара, эккоташ кІоанте хилара. ... хьергла мехкдьтта? Ищерски станица юхе хьаьлеш латта мехкдьтта продукташ чуйоттаргйола эстакадаш сихагІа йистеха декхарийна а ера «Главнефтеснаб». Февралe тхьаьхьаьнна хила езаш яр уж, бакъда, балхаш хІана чІоагІа йола лел цига.

Беррига а дика дац чоалхинерча нІоаргача скважинашта бурув тохача а. Дувцар да материально-технически снабжени ве лелаелга. Фондашта реализаци ейга во леладу Къилбасела-Кавказски территориальни управлени Грозкерча «Чечингушснаб» бахьан. Эшам йолча размерах йола обсадни турбаш ца хилар бахьан долаш болх ца беш бетташ доах буровойшка. Цхьайолча хана цецвалла хІана кийсу. Дукха ха йоацаш ахкийта хиина турбинаш мехкдьтта доаккхача пайдана ца хиларал совгІа кхычахьа а пайда эца йиш йолаш яцар. Январь бетта 1700 тонн турбаш эшача, тхона ятай 300 тонн.

Тхона хетаргахьа город Ростоверча территориальни управлене вІаштІехьаргдац тІехь-тІехьагІа лаьхлуш доагІа хьашташ кхоачашде. Из управлени эшаш яц. НийсагІа хургда хьалха санна отраслашка гІоала снабжени ей хилча. ТІаккха заводий поставщикийи потребителийи юкъарчал доацаш бувзам хургба.

Эсала лел промыслаш гІирсашца кийчъяр а. Цу балхашта хайра йоакхо яц. Цудухьа гІишлой организацеша из болх шекхаитта тоабе а беза, хІаьта юсаитта оттаь йлаааш кхоачашъе а еза.

Цхьайола заводаш кийсай а республика мехкдьтта промышленноста болхлоша сийлена кхочашдергдаш шоай лаьна дош. хІаьта Советски Іаьдала юбилейна баха шойбаргІара накъа а гІорба.

Дош лу КПСС Веденa районо хьалхарча секретара нов. [illegible]. Политически а къахьегама а гІуллакхашка дилдача хаьла хьинар чІоагІгІа айданнача хьалашка чакхъаьлар тха районерча коммунистий, болхлой, колхозхой, гІулакхербарий юбилейни шера декхараш тІаьцара хетаь собранеш.

ТІехьарча шерашка дикка чІоагІъеннай района бохамий экономика, колхозий доходаш алсамъяьннай, 1966 шера шоаш тІакхийттай уж. Эррига культураш хьувкъара а юртбоахама продукци пачхахьалкхенга йоххара а план кхоачашъяьй.

Шерра яьржай районе юбилейна сийленца накъадахара йолаь социалистически яхь. Ханал хьалха 10 феврале кхоачашъяьй района пачхахьалкхенга дулхи шурен йоахара квартальни планаш.

Укх шера ялат хьувкъадара оаргагІоаьнаб тха колхозхой, моттигера а минеральни а удобренеш ехкаш латт кхашка, парникаш ю. Дукха ха йоацаш хиначa КПСС райкома пленуме дийцар юбилейни шера социалистически декхараш. Пхьа лаьрхІар 1967 шера пачхахьалкхен план-заказ 1 ноябрь тІаккхочаш кхоачашъе, планал совгІа пачхахьалкхенга 170 центнер шура, 200 центнер дулх, иштта кхыйола юртбоахама продукци йоаха.

Дикка балхаш ду оаха бахача наьха вахара хьал тоадара. Ялх юрта электросердале йилла йоалаш латт. Юллаввгйолаш я школа, берий кІа, общественни хьисаье хьахьу района къахьегамхоша цхьа клуб, ши библиотека, ялх бани, шии юрта Советанта цІенош, райцентре гаьнаш йоагІаргъя, юрта хий дулларгъа, кхыдараш дергда.

Октябра юбилейна кийчо ярах бола КПСС ЦК соцам чІоагІа къобаьл бу тха района къахьегамхоша. Из соцам а кхы йола лоархІаме материалаш а механизатораша, хьайбаш лелавераша дІайовзийташ ба района коммунисташ, агитатораш, лектораш. Цар Октябрьски революце дерригача дуней лоархІамах, Советски мехка халкъий доттагІалах, Советски Іаьдал латтача шерашка Нохч-ГІалгІайчен экономикех культурех лерІарах лекцеш ен, докладаш беселаш ю.

Юбилейна кийча яра балха юкъе доккха дакъа лоац комсомольцаша. Кхоазан-Іам тІа 4 гектар долча лаьтта гаьнаш егІай цар, укх шера яхы а йоагІаргйолаш а ба. Хьалхеи латтача района культура цІа комсомольски гІишло а аьнна дІа а кхайкаьль 7 ноябрь тІаккхочаш даь даккха лерхІ кагирхоша.

ДІахо оратора хувш юбилейна шийчо яра города организацешкара тоаьмата эшача новкъосталах. Укх шера шефски балх дикка тоабе беза, йоах цо, хІана аьлча новкъостал дукхагІа эш юрташта. Къаьстта новкъостал эш творчески организацешкара выставка е, художественни самодеятельность кийчъе, кхыдараш де.

Ше къамаьл зaь воаллаш пленуме дош лу нов. Ибриева Иодана района къахьегамхоша Октябра юбилейна сийленца накъа гІоргхиларах.

Трибуна тІа воаьл ВЛКСМ обкома секретарь нов. Кириллов.

Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу хувзача денна сийленца накъадахара КПСС ЦК соцаме дегаш уваттаьаьд Нохч-ГІалгІайчен кагирхой, — аьлар цо. — Цхьаккха комсомольски организаци яц юбилей сийна декхараш тІа ца ецаш. Яьржача социалистически яхьа девиз я: «Советски Іаьдала 50 шу дизара сийна йолча яхье — 50 комсомольски гІулакх».

Іалаьмате дукха мероприятеш кхоачашъе лаьрхІа юбилейни шера ВЛКСМ обкомо.

Дика лел Грознерча Октябрьски района комсомольски гІулакхаш. Тхьамина кхоачашду юбилей сийна тІанийца декхараш республика къоначa машиниакъахоша. Цар тьинаре дакъа лоац пятилетка кагирхой маршрутатшка.

ХІара шера мехка ударни кагирхой гІишлошка бІаьш кагий наха мехкарийн дІаух вай республикера. Дигаргбарех 238 саг вахар соахка. Архангельскера хоам кхаьча цар чІоагІа дика къахьег ахаш.

Республика комсомольцаша хьинаре дакъа лоац технически творчества эрригсоюзни смотре. Цу гІулакха хувхагІа юкъеува кагирхой. Цхьабакъда, из болх толамца дІабахьара дукха новкъарленаш кийслу. Тоьаьа яц технически база. Республика дукхача предприятей, кулгалхоша цу балха йоаггІаш йола терко яц. Предприятей, министерствий, ведомствий кулгалхой декхарийла бе беза технически смотре бераша дакъа лацийтара дукхагІа терко е. Технически кружкашка вІашагІъехка еза кхуаш доагІача берий группаш. Цу гІулакха Іалашъе еза помещенеш, эшаш йоа средствaш.

Нов. Кирилловa дІахо дувц ВЛКСМ ЦК шоллагІча Пленуме ше дакъа лоацаш хиларах. Сона чІоагІа дезаделар, — йоах цо, — Челябински тракторни заводе директора нов. Зайченкос цига даь къамаьл. Цу вахоло чІоагІа терко е беранца болх бара: дика помещенеш хорн дукха средствaш хьожаш.

Цу тайпара болх вІаштІехьбаккха торонаш я вай предприятешка а. Цхьабакъда, цу гІулакха сагота бац предприятей кулгалхой.

Республика комсомольски организацеша дукха балхаш ду кагирхошта коммунистически кхетам бахара.

Школашка чакхйоах патриотически кхетам балара мероприятеш. Дешархой вІашагІбеттаьу тІема ветеранашца. Из болх школашка дикагІа вІаштІехьбаккхара материальни новкъостал эш облсовпрофагара, ДОСААФ республикански советагара.

Республика комсомольцаш бІубенна накъа болх сийлахь-йоккхача юбилейна. Цар шоай низ кхоьбергбац тІанийна социалистически декхараш тІехкхоачашдара.

Трибуна тІа ва Министрий Совета председатель заместитель нов. Сухов. Вай Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой беррига советски нах а санна Октябра цІейна накъабиха кийчлуш ба, йоах оратора. Цо белгалдоах хІанзале а цар цхьадола толамаш даьха хилар. Шоай планаш кхоачашъеьй январь бетта моттигерча промышленноста министерства, бытовой гІулакхаш дечa министерства, гІишлой материалий управлена, дулха комбината, консервни завода хьираш. Цар планал совгІа дикка консерваш, дулх, тайгa хІаман дукхха кхыдола товараш деннад республика къахьегамхошта.

Цхьабакъда, промышленноста толамаш кхы а дикагІа хургдар, кагахь санна эррига предприятеша ритмично болх беш хилча. Цхьайолча предприятешa планаш кхочашъяц, дукха продукци тІайсай январь беттa. План кхочашъяьяц кхачан промышленноста министерства. Министерствос а предприяте кулгалхоша а боккъонца доал ца дар бахьан долаш хиннa хІана да из. План кхочашъ ца е «новкъостал» даьа парха снабженен сбытен управленен материальни Іалашон конторан. Цу организацеша во Іалашъяьй предприятеш бедалшеш материалашца. Министрий Совета техкаш уж предприятеш тІехьайнсара бахьан, хІаьта хьалхарча квартала иаан кхоачаллъяра де дезараш белгал а даьхад.

Министрий Совето белгалдаьхад бахача наха эша культурно-бытовой, кхыдола товараш арахецилга алсамдаккхара де деза гІулакхаш а. Духхьала моттигерчеи бытовой гІулакхаш дечеи министерствий предприятеша арахецаргъя юбилейни шера 70 керда изделеш. Лахьаргъя арахечача продукци дикаь. Министрий Совето совоцам баьб гІишлой материалаш къаьстта кирпичаш дукхагІа арахеца. Соаккарчул 40 миллион кирпичаш дукхагІа ергъя укх шера, дукхагІа арахецаргъя кхы а кхыйола материалаш.

Хоаш да юрташка бахача наха бытовой гІулакхаш дара беирам лоха хилар, наха эшарашка хьежача кІезига да вай лу гІулакхаш. Бытови гІулакхаш ду сеть шерьe а гІулакхаш дара объем лакхъе а лаьрхІад укх шера.

Оратора белгалдаьккхар капитальни гІишлош хьалъяра план укх шера соаккарчул йоккхагІа хилар. Масала, Министрий Совета гІолла хьалде дола 46 эзар квадратни метр йола нах чу баха цІенош, 7678 дешархочa моттиг йола школаш, дукха коммунальни учрежденеш, больницаш, кхыдараш. Цо декхарийла бу гІишлошъераш а заказчикаш а беррига низ къахагІа я аха езача объекташта тІабахийта.

ЧІоагІа теркам тІабахийта безаш гІулакх да къахьегама овсарле лакхъяра производственни дисциплина тоаяра. Дукха прогулаш ю предприятешка, балха ха йоа. Дукхьала цхьан бытовой гІулакхаш деча Министерствана чуйоагІача предприятешка 1966 шера йоаль ха 65 эзар сахьт да. Из гІулакх ле йиш йолаш дац.

Дукха революционни гІулакхаш делаль я вай республика. Цун станице ший хана бІаь дийнахьа тІемаш лаьттад цул тІехьагІа чехха мехкдьтта промышленность моттаоттайир. Шиь Орден йоала цун байракха тІа. Дика хаьттаб грозненцаш Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІом болаш а. Цхьабакъдала музей эсала я вай. Оратора предложени йоалаю Грозне музей хьалъе дьйна. Иштта музей йилла, оаа йоах оратора фашисташта дукхьала латташ эзараш болча салташей эпсараштей дегІаташ Іодехача МалгІабика а.

— Октябра 50 шу хувзача денна накъадахара кийчо ярца дувзаденна доккхий декхараш отт республика журналисташта хьалхашка, — йоах ше къамаьл де дІаволалуш «Сердало» газета редактора нов. Ламинов. Цар газетий оагІонаш тІа, радио а телевидене а гІолла шерра дувца деза юбилейна еча кийчонах, КПСС XXIII съезда решенеш кхоачашъяра республика къахьегамхоша лоаттабеча къовсамах, пятилетка шоллагІча шера план а тІанийца социалистически декхараш, а кхоачаш иштта ду.

Уж декхараш кхоачашдеш хІанзлехьа цхьадола балхаш даьд вай газеташа, радиос, телевидене. Соакха деза арахьия, «Грозненский рабочий», «Ленина никъ», «Сердало», «Комсомольское племя», яхача газеташ тІа юбилейна хетаь тематикага а жанрашка а диллача тайп-тайпара йола материалаш.

Газетий керттера тема а хинна дІаоттай республика къахьегамхоша юбилейни шера план кхоачашъяра лоаттабу къовсам. ХІара номер тІа язду цар предприятей, колхозий, совхозий къахьегама гІулакхех.

ЦІаккха а ца лоаттибаьча тайпара терхам тІабоаттабу кенайоаллене хІанз экономически проблемашта, халкъа боахама дерригачa доакъошкарча технически прогресса, хьалха латтарой опыта пропаганда яра, социалистически яхь шерагІа йоаржара. Газетий керттера тема я экономически реформа деша, кердача хьалашка болх беча предприятей опыт. Дала хувн газеташа КПСС ЦК партийски майски Пленумаш хиначул тІехьагІа юрташка хиннача хувцамех.

Вай газетий оагІонаш тІа наст-наста хул хІана эттара хьалха социализмага бодача новкъа аьнача вай мехках дувцаш йола пропагандистски статьяш. Цар тІа дувц вай толамий дерригача дунеш исторически лоархІамах, коммунистически парте кулгалла боллаш класса тІехьа вайсна хиннача моха низ бола индустриальни державa а яь дІа иштта оттабир.

«Октябра 50 шу дизар» яхача рубрикана кІал тел Советски Іаьдал латтача шера вай республике хинна хувцамаш дувца материалаш. Уж дерригача газеташ тІа а хул.

Наст-наста хул газеташ тІа дерригa вай рузкъа хьалон барех, коммунизм хьалъярах, советски нахах йола очеркаш, зарисовкаш, кхыча жанрех материалаш. Белгалъяха могаргйолаш я «Ер воаза» яхаш рубрика а йолаш «Грозненский рабочий» газето тела зарисовкаш. Уж боккъонца сагах, цун къахьегамах, гІулакхех лаьйний хул. Цхьабакъда ала дезаш да газеташ тІа а радион телевиденен а очеркаш кІезига хулга, цул совгІа керагехa арахояйтараштa мукъе а дика ярраш кІезига йолга.

ТІехьарча хана аравала аьнна газеташ тІа, радио телевидене гІолла граждански тІом болча хана хиннарех, Тирна Ямсте Советски Іаьдал оттаьлаш летарех дувцаш йола материалаш. Дерригача газетана кепатехар масала, Тикале, Шеринов, Ахриев дувцаш йола очеркаш. Дика тІаьц газеташ дешараша «Грозненский рабоче Истори оагІонаш» яхача рубрика кІал тела материалаш.

Иштта долаленнах газеташ юбилейна кийчо е. ХІара редакце а хьадам боллаш йола юбилейни кийчо ера план. ДІахо йодача хана кхы а толдергда газеташа кийчо яра гІулакх. Нов. Апряткина доклада тІа кепайоалена яь критика нийса хет журналисташта. Царна хов дийза дараш дукха долга. Шоай низ кхоьбергбац цар 50 шу дузача денне кийчлучa хана газеташ тІа чулоацам лакха беза, дика материалаш кепаттара.

Дош ва «Грознефтехимзаводы» яхача объединене начальника нов. Пальчиковa. Цо белгалдаьккхар, Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара сийна кийчо ярах бола КПСС Центральни Комитета соцам объединене предприяте коллективаша боккхача безамца тІанийна хилар. Шерра социалистически яхь йоаржаьй юбилейни сийна. ЦІанале доккхий толамаш даьхад.

Цхьабакъда, — йоах оратора, — тха предприяте балха юкъе дукхха кхоачамбоацараш да. Керттерчарех цаІ да аварешш хилар. Дукха моттигаш нийсъеннай къахьегама а производственни а дисциплина толхаш. Уж кхоачамбоацараш дІадахара тІаберзабаь оаха хІана беррига низ.

Ала деза, укх шерара план чІоагІагІа хала йолга. Кагахьа санна эррига торонаш пайда а эцаш хьалхарча денешка воно план кхоачашъергйолаш гІулакх вІаштІехь ца доаккхе, чІоагІа хало оттаргъя. Из кхета а цеш. ХІара предприятe техкад дІадахача шера нийсленна кхоачамбоацараш, хІаьта белгалдаьхад уж юкъера дІадахара накъаш.

Укх мероприятеш арахьаа тІачІоагІъяьй хІара предприятеша. ВІаштІехьъяьхай технологически цехашта, установкашта текущи капитальни ремонт яра графикаш.

Укх юбилейни шера ваха лерхІ дукха кердачараш юкъехула. Сетевой графикаш ремонт ергъя ГИПЗ 21-2 яхача установкана. ХІара установко план кхоачашъергйолаш мероприятеш вІаштІехьъяьхай. Цхьабакъда, укхаза белгалдаккха деза, кагахь санна снабженчески организацеша лерттІа снабжени ца лоаттайойя, цу гІулакхо план кхоачашъяра новкъарле ергхилар.

Укх шера предприятешка хьалъе лаьрхІа дукха объекташ я. Хьалъь, шикка еш реформинг, бола бе йоалаьийта еза очистни гІишлоний хьалхана ергІа, хьаахе лерхІ 64 эзар квадратни метр цІенош.

Белгалдаьккха деза гІишлош хьалъяра январь бетта план кхоачашъяьна хилар. Дукха кхоачамбоацараш да заказчикий оагІорахьара а. Ве болх бу гІишлоний организацеша. Къаьстта терко е еза из болх тоабара.

Январь бетта ваьла болх баьб тха цхьайолча предприятеша а. План кхоачашъяьяц Новогрозненски заводо. ХІана цхьайола мероприятеш вІаштІехьъяьхай цу завода болх тоабара.

Укх тІехьарча хана чІоагІа хьахьийтад объединене предприятеш планированен экономически стимулированен кердача системага ялара. Дукха за ялапехьа кердача системах болх бе йоалаургъя объединене цхьайола предприятеш.

Нов. Пальчикова къаьстта белгалдаьккхар товарни продукце сома затраташта планированеи еча дукха кхоачамбоацараш хилар. Уж чІоагІа Іатъ предприятей балда. Наьи оттаеча теркалдаш мехкдьтта нах хувцабалара санна дола, хІаьта иштта кхыдола а хувцамаш. Из гІулакх къоастадара тхона новкъостал эш.

Нов. Пальчикова шийчо къамаьл йистедовлаш тешал ду «Грознефтехимзаводы» объединене предприятей коллективаша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша шоай низ хьинари кхоьдерг ца хилара Октябра юбилейна сийленца накъадахара.

Къамаьл ду Къилбаседа-Кавказски машиниакъа Грозненски отделене начальника нов. Мочков. ДІадахача шера, — йоах цо, — доккхий толамаш даьхар тха коллективо. ХІана машиниакъа отделене беррига болх хой Сийлахь-боккхача Октябрьски революце 50 шу дизара сийна доккхий декхараш тІа а ийна чуйнча къахьегаш боаха. Январь беттара итогаш хоггІоздоахаш я. Декхараш тІехкхочашдаьд Грозерча локомотивни депос, вагонни депос, Гудермесски станце коллективо, иштта кхычар а. Лакхъяьй къахьегама овсарле, мухьаш дІа-юха кхаьхьарех дІадолар лоьдаьд. Коммунистически къахьегама боламе дакъа лоацаш ва 10,5 эзар саг, 958 бригада, 79 участок, смена, 32 служба. Из сийлен цІи еннай 3800 сага, 384 бригадана, 47 цеха, сменана.

Цхьабакъда, тха балха юкъе долаш да кхоачамбоацараш а. Хоаш да, мехкдьтта чакхдоахача заводий продукци дІаккхахьара болх ледара лоттийта. Из гІулакх тоадара хІана дукха бахаш ду. Тоадаь сийрда мехкдьтта продукташ чуйотта цистернаш хьаргІлинга. Тоабеш латт промывочни станце болх а.

Нов. Кичика къаьстта белгалдаьккхар цистернаш лоамеш телха хилар бахьан долаш дукха новкъарленаш нийслуга. Из дош дувца дукха ха я, цхьабакъда, хІанзалца хаа даь хІама дац. ДІахо ла могаргдац из гІулакх. Лоацнача хана из дош дувца оттаде декхарийла я КПСС Заводской райком.

Дукха кхоачамбоацараш да вагонаш Іойбассаеча а. Къаьстта во латт вагонаш Іойбассара гІулакх февраль бетта. Из бахьан долаш мухь дІакхухьийтилга а лерттІа вІаштІехьдац. Іойбасса ца еш латт цемент, минерални удобренеш. Парте районаш декхарийла я районашка хьежаш мухьаш ший ханнахьа дІакхухьаргдолла гІулакх кхетамца вІаштІехьдаккха.

Вагонаш сайна латтаро чІоагІа зе ду ханнахьа план кхоачашъяра. Беррига терхам тІабахийта беза из болх тоабара.

Нов. Кичика дувц машиниакъа отделене болх дІахо тоабара де лерхІараш. Машиниакъахой йубенна бе, — йоах цо, — хьалхашка латта декхараш шоаш толамца кхоачашдергхиларах. Шеко яц, Советски Іаьдала 50 шу дузача денна уж кердача къахьегама котаболамца накъагІоргдарах.

Эттара тІехьагІа вьлар трибуна тІа юрта бохама министр нов. Минкин. Цо дувц республика колхозаша, совхозий болхлоша, специалисташа юбилейни шера даха лерхІача толамах. Планах 500 эзар тонн, соаккарчул 18 процент дукхагІа ялат чуда дезаш я юбилейни шера вай колхозашни совхозаши. 1966 шера гуралхе 173 эзар-гектарх тІа дийнад гуралхоа дуь ялатаи. ДІадийначa бух 77 процент цхьоалагІчен пхолагІчен классех да. Дукха минеральни удобренеш ехкай ялат дийнача кхашка. 42 эзар гектара подкормка яьй. Дерригача хиш дехкача лаьттахкарчь гуралхе дийнача ялаташта хий диллад.

Республика боахамашта ве кийчо ю бІаьстан болхлошта а. 9000 тонн бу хІанале кийчдаьх. Дукккача боахамаш дика кийчъю техника. Цхьабакъда, нов. Апряткина ший доклада тІа белгалдаьккхача тайпара, юрта боахама министерства дукхача совхозашка, колхозашка дукха кхоачамбоацараш да. Масала, Шаьла, Ачхой-Мартана, Советски районашкарча колхозашкеи совхозашкеи ваьл лел бІаьстан балхашта кийчъяра гІулакх. Цхьадолча боахамий кулгалхоша чуркал лаи бу кийчдара гІулакх. 80 боахамах 20 дІа ве бу Іалашьаьдац, дерa лел бу кийчдара гІулакх а. Бохдиниккин бу вІалла а дац Ведана, Советски районий боахамашка.

БІаьстан кийчо яра гІулакх иштта латтара бахьан дукхьала боахамий кулгалхоша цу гІулакха терко ца яра кхы хІана дац. Министерства специалисташ дуттІа бахьнаб хІана боахамашка латтача гІулакхашта бІаьстан кийчо яра хе деза гІулакхаш белгал таьхал. ГІоргтача хана ІалдегІла дерригача боахамашта эша бу, хІаьта из кондицега дІа а кхоачадергла.

Ялаш лел а долаш 23—25 процент дусага кхоачаш шелал оттарах цхьайолча моттигашка дІадийна ялатаи дайнад. Масала, Шелковской районе дайна ялат 900 гектар я. ХІана гурахь дийнача ялатага хьежаш ба специалисташ. Цу участкашка юха ле дезаргІа ялаташ.

Дукха ха Нисаш бІаьстан балхаш деладале, хІаьта а техника тоала гІулакх ваьла лел. Цун керттера бахьан запаской оатхалаш ца хилар за «Сельхозтехника» боккъонца Іалашлаш боахамаш оатхалашка. Цу гІулакха уйла е еза сельхозтехника кулгалхоша.

Доккхий декхараш тІанийцад вай хьайбаш лелаераша. Цар лаьрхІа пачхахьалкхена дулх, шура, фуьа, тха доцара план 7 ноябрь тІаккхочаш кхоачашъе. Из кхоачашдара беррига низ тІабахийта беза фермий болхлоша. Дукккача районашка дика лел из болх. Сунженски, Гудермесски, Шелковски районаш ханал хьалха кхоачашъяьй квартальни план. Цхьабакъда, шура йоахара вай доалахоел тІехьадисад вай. Из МалгІабина, Урус-Мартана, Наьсарен районий боахамашк да. Юрта боахама министерство тІаьхьежам лоаттабу хІана цу гІулакха.

Хьайбий продукташ алсамъяхара йоккхий резерваш я вай найла ца эцаш. Доахан Іаьхара дисар бахьан долаш шера дукха дулхи шурен вехьа ца йоаккхаш. Цунах боахамашта доккха зе доал. Министерства белгалдаьхад доахан Іаьхара ца хасийтара де дезараш. Уж мероприятеш чакхъяха еза.

Люкли Ялава, хІанз вешта Лидия Германовна Ялава аьле цІи йоихашъяр — революце ветеран Владимир Ильич Ленина бувзамхо хиннай. 1917 шера июльски событеел тІехьагІа хІана исторически болча «293» яхача паровоза В. И. Ленин Финляндие а вига, Октябрал хьалха Петрограде юхавоалавеча Гуго Эрикович Ялавацa яхаш 50 шу гаргга ха яьккхай цо.

Лидия Германовна бІарчача итт шера Петрограда Ломански переулкагІарча ялочии квартира фусам-нанa хиннай. Укхаза кхиьхьад къайлагІара литература, гераш.

Цкъа-ена ца Іеш вига яхай Надежда Константиновна Крупская, хІаьта 1917 шера 14 октябре Константин Петрович Иванов яха кІа а йолаш Владимир Ильич а вахав цига.

Ялава Люколеген Гугога 1917 шера Финляндера Ленинграда эггара хьалхара письмо кхаьчад. Из денад цу хана Петроградера Гельсингфорсе а цигара юха а ухаш хиннача поезда почтови вагона тІа болх беш хиннача Кэсси Ахмалас. Ленина тІехкьарча эмиграцера ахийтача письмоша большевистски парте ЦК-на, гаргарча кахана вувзаволийташ хинна из. Гельсингфорсера В. И. Ленина бувзамхо хинная 1905 шера дека большевистски парте член хинна Густав Ровио. Из цу хана фински столица полицена хьалхе латтан а ше волча Владимир Ильич лечкъаеш а хиннав.

ХІанз Карале, Петрозаводске яхаш я Лидия Германовна. Цун 81-гІа шу доладенная. Дукха а доттагІий ба цун, цо мехка дукккача городашкарча пионерашка дукха кьахьаташ ухийт, хІаьта царгара цунга юха а дукха ух кьахьаташ.

Сурта тІа: Лидия Германовна Ялава.

С. Майстермана сурт. ТАСС фотохроника.

МАО ЦЗЭ-ДУНЕИ ЦУН ГРУППАИ АНТИСОВЕТСКИ ПОЛИТИКАХ

(Чаккхе. Доладар 1-ча агІонгахь).

[illegible]

(1967 шера 16 февралерчу «Правда» редакционни статья).

КРАСНОЯРСКИ КРАЙ. Октябрь 50-гІа шу [illegible]

1966 шера боахамо [illegible] 25 эзар кубометр [illegible] «КРАЗ-214-ЛК» [illegible]

[illegible] «КРАЗ-214-ЛК» [illegible]

Ю. Борнина сурт.
ТАСС фотохроника.

БОАХАМА ЭКОНОМИКА ЧІОАГІЛУ

КОЛХОЗА ОТЧЕТНИ СОБРАНЕРА

Пятилетка хьалхара шера [illegible] Ленина цІерагІа [illegible] 1965 шера [illegible]

[illegible]

С. МАЛСИГОВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Лоадугlа

[illegible]

Хьажа

[illegible]

[illegible]

СССР ЮБИЛЕЙНИ ШЕРАРА ИЗДАНЕШ

[illegible]

1967 шера 11,5 эзар цІи йола книжкаш брошюраш [illegible]

(АПН).

ДЕ ДЕЗАРАШ ДУККХА ДА

[illegible] 1966-ча шерарча [illegible] 1967-ча шерара [illegible]

С. ЧУХАРЕНКО.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (5-ча этаж). ТЕЛЕФОНАШ: [illegible]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (5-й этаж). ТЕЛЕФОНЫ: [illegible]

«Грозненский рабочий» [illegible] Типография [illegible]

С00304. Заказ № 463.